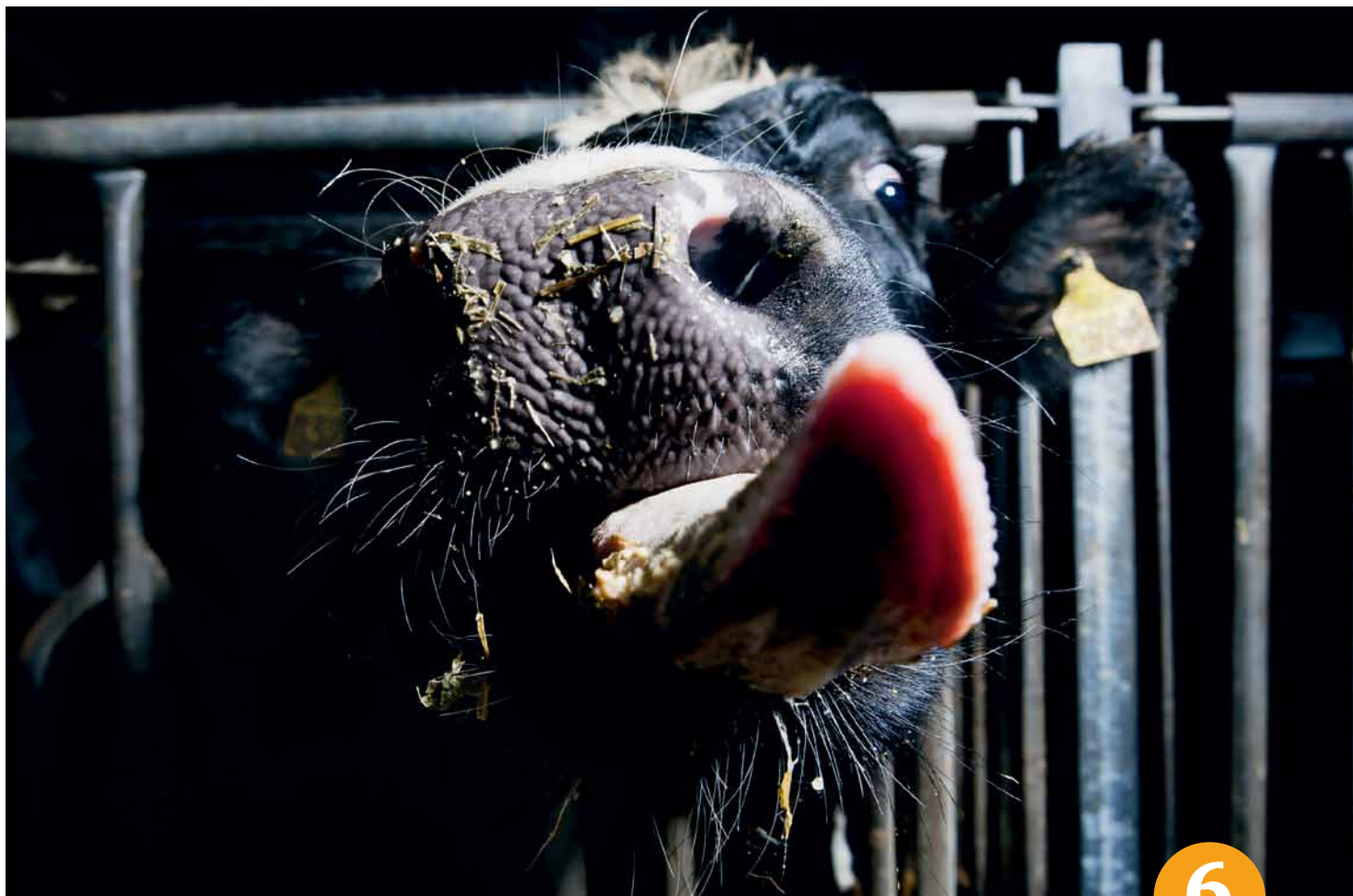

December 2010

6

Land inspektøren

- ▶ **Landinspektørspeciale giver metode til placering af biogasanlæg**
- ▶ Ejerlejlighedsopdeling: COWI udfordrer landinspektørbranchen
- ▶ Forskning: Mød manden, der vil fjerne 500 landsbyer i udkantsdanmark
- ▶ Den skæve vinkel: Den fornemste længdegrad forløb engang igennem De Kanariske Øer

52. årgang

Leica Viva

Realisér dine opmålingsvisioner

... lad os inspirere dig

Leica Viva sætter fleksibilitet i system

Visioner udspringer af kundskaber, kompetencer og kreativitet. At virkeliggøre dine visioner er dét, der gør arbejdet som landmåler så fascinerende. Vi ser det som vores opgave at give dig værktøjer til at løse dine opgaver og indfri dine mål så professionelt, effektivt og kreativt som muligt. Unikke idéer og løsninger er et resultat af

inspiration og tillid til egne evner. Med Leica Viva får du et fuldt fleksibelt landmålingssystem til at virkeliggøre dine visioner. Hver vision i enhver dimension bliver let til virkelighed.

Leica Viva byder dig velkommen – lad os inspirere dig.

LANDINSPEKTØREN

Nr. 6 / december - 2010
52. årgang

4 Landinspektørspeciale giver metode til at placere biogasanlæg

For at løse nogle af de store klima- og energiudfordringer, som Danmark står overfor, skal der i løbet af de næste 10 år bygges 40-60 store fælles biogasanlæg. To landinspektører giver i deres speciale en opskrift på, hvordan kommunerne kan finde den bedste beliggenhed. Metoden kan anvendes over hele landet, mener censor.

16 Manden, der vil fjerne 500 landsbyer fra jordens overflade

Jørgen Møller levede et stille liv som lektor på Institut for Samfundsudvikling og Planlægning på Aalborg Universitet, indtil han en dag i en bisætning fik sagt til en journalist, at 500 af Danmarks 4.000 landsbyer ville have bedst af at blive revet helt ned. Den opsigtsvækkende erkendelse var resultatet af mange års nærstudier af 'afrakket' landbebyggelse.

20 Positioneringssystem til den faste forbindelse over Femern Bælt

For at kunne etablere den faste forbindelse over Femern Bælt er det nødvendigt med et præcist og veldefineret system til bestemmelse af positioner, herunder et geodætisk grundlag, der kan anvendes til projektering, opmåling, afsætning m.m.

24 Et stykke af vores tid

Med landinspektørens evne for kortlægning har Knud Sørensen i sin seneste bog 'Erindringer' kortlagt de sidste 80 års Danmarkshistorie fortalt gennem et tilfældigt menneskeliv – sit eget. Læs anmeldelse.

36 Den fornemste længdegrad

På en vulkanø langt ude i Atlanten står et hæsligt monument midt i de størkede lavamasser. Engang var stedet omdrejningspunktet for navigation til søs – og landmålerens og korttegnerens ageren på land. Længdegradernes 0-meridian forløb her i et par hundrede år. I dag er det blot historie.

Kort og godt

2 Leder

3 Kort nyt

14 COWI udfordrer landinspektørbranchen

26 Mc Surveyors ærer System 34

28 Information om Fagligt møde 2011

34 Nyt job med Anne Kjølhede Revald

44 Lovgivning: Landsretten vildført i sag om vejret

46 Nyt fra sekretariatet

49 Sekretariatschefen skriver

1 Dollar

Det er det beløb, som millioner af mennesker verden over lever for pr. dag. Verden samles i større og større bysamfund, som får Danmark til at være på størrelse med en forstad til de største bydannelser. Over 40 byer har i dag flere indbyggere, end der er i Danmark.

I 2007 passerede verden en afgørende grænse, idet mere end halvdelen af verdens befolkning lever i byer. I 2050 skønnes denne andel at nå 70 pct. Af verdens over seks mia. mennesker forventes kun omkring 1/6-del til den tid at leve i udviklede områder. Med andre ord vil der altså bo fem mia. i de uudviklede områder. Det er en gigantisk udfordring for verdenssamfundet.

På Udenrigsministeriets hjemmeside under udviklingspolitik findes 2015-målene, som har tæt tilknytning til FN's ofte citerede Millennium Development Goals. De blev vedtaget i år 2000 af verdens stats- og regeringschefer i den såkaldte Millenniumerklæring, og målsætningen er at de skal være nået i 2015.

VI KAN halvere fattigdommen, **VI KAN** sikre skolegang for alle børn, **VI KAN** sikre kvinder ligestilling, **VI KAN** nedbringe børnedødeligheden med to tredjedele, **VI KAN** nedbringe dødeligheden blandt gravide og fødende kvinder med tre fjerdedele, **VI KAN** stoppe spredningen af hiv/aids og andre smitsomme sygdomme, **VI KAN** sikre et bæredygtigt miljø, **VI KAN** skabe et globalt partnerskab for udvikling.

Et af de værktøjer, som kan medvirke til en løsning af disse udfordringer, er en bedre adgang til at sikre borgernes rettigheder i forhold til fast ejendom. Med tiltrædelsen af udviklingsminister

Søren Pind (V) øjnes en ændret attitude til dansk udviklingsbistand.

Et tegn herpå var konferencen 'Property Rights and Poverty' i oktober i år arrangeret af DANIDA med den verdensberømte peruvianske økonom og udviklingsfilosof Hernando de Soto som hovedtaler. Her talte udviklingsministeren indledningsvist om at gøre brug af de Sotos teorier i den fremtidige danske udviklingsbistand.

Spændende nye toner som efter Udenrigsministeriets udsagn varsler en diskussion af de strategiske muligheder for at justere dansk udviklingsbistands støtteprogrammer i retning af de Sotos teorier om at støtte de fattiges muligheder for at erhverve rettighed over fast ejendom.

De nye toner ses dog ikke tydeligt i det nuværende program for 'Strategi for Danmarks udviklingssamarbejde' under titlen 'Frihed fra fattigdom frihed til forandring' (Se www.um.dk under 'udviklingspolitik'), og diskussionerne under konferencen afslørede da også uenighed om, hvor afgørende for forbedring af forholdene de Sotos tanker er.

På konferencen havde ca. 20 ud af 135 deltagere relation til landinspektørprofessionen, og det viser, at emnet har et potentiale, som bør følges. Vi får svært ved at nå norske eller svenske tilstande, hvor udviklingsstøtten aggressivt har været ledet af deres svar på KMS, men den åbning, som den nye danske politik antyder, er lovende for landinspektørprofessionen og skal følges til dørs. I nær fremtid vil DdL derfor arrangere en række møder, hvor en fremtrædende dansk landinspektør med stor erfaring fra arbejde i udlandet, direktør Peter Normann Hansen, BLOMINFO, vil øse af sin erfaring.

Der svirrer mange tal i luften omkring dette emne, og det kan være vanskeligt at få hold på.

Under INTERGEO 2010 i Köln gav professor Stig Enemark i sin egenskab af FIG-præsident et sammendrag af sine tanker om emnet. Jeg kan anbefale det som en rigtig god introduktion til problemstillingen. Se www.fig.net/council/enemark_papers/2010/cologne_october_2010_ppt.pdf

*God jul og et lykkebringende nytår
Henning Elmstrøm, formand for DdL*

Landinspektøren
Nr. 6 / december 2010
52. årgang

Udgiver:
Den danske Landinspektørforening (DdL)
Kalvebod Brygge 31-33
1780 København V
Tlf. 3886 1070
E-mail: ddlredaktion@ida.dk
www.ddl.org

Sekretariatets telefonider:
Mandag-torsdag kl. 09.00 – 16.00
Fredag kl. 10.00 – 14.00

Redaktion:
Ansv. redaktør, journalist
Jesper Bernstorff Jensen

Layout:
Jesper Lind Jans, J-Grafik

Tryk:
PJ Schmidt Grafisk Produktion

Abonnement:
270 kr. årligt ekskl. moms.
Løssalg: kr. 100,- inkl. moms + porto.
Den danske Landinspektørforening
Tlf. 3318 5520. E-mail: vbc@ida.dk
ISSN 1903-5454

Annoncer:
Kontakt landinspektør
Morten Pugholm Rasmussen
Tlf. 5180 4284
E-mail: annonce@didi.dk

Udgivelser:
Landinspektøren udkommer med seks numre årligt. Næste nummer: Nr. 1 / 2011 udkommer 15. feb.
Deadline for annoncer: 15. jan.

Stillingsannoncer ekspedition:
Den danske Landinspektørforening
E-mail: vbc@ida.dk
Pris: 25 kr. pr. spalte mm baseret

på to spalter pr. side + moms
Minimumspris: 650 kr. + moms

Oplag:
1.600
Medlem af Dansk Fagpresseforening

Artiklerne i Landinspektøren står for den enkelte skribents egen regning og er ikke nødvendigvis udtryk for DdL's holdning.

Forsiden:
Foto: Michael Vienø/Das Büro

HÆDER

Pig City vinder fornem designpris

Selv om projektet fortsat blot er på tegnebrættet, er det visionære projekt Pig City, der i bæredygtig form skaber driftsmæssig synergi mellem svineproduktion og tomatgartneri, blevet hædret med Dansk Design Centers Visionspris 2010/11. Projektet, der er designet af Gottlieb Paludan Arkitekter A/S og arkitekt Nee Rentz-Petersen og har COWI som en af hovedrådgiverne, bliver af juryen bl.a. rost for sit helhedssyn. "Projektet er et fremragende eksempel på en både visionær og nøgtern tilgang til innovativt design i storformat, der integrerer miljømæssige, produktionstekniske og økonomiske aspekter. Teknologisk er det i væsentlig grad baseret på kendte løsninger. Det er i den begavede kombination af disse, helhedssynet og i udfordring af vanetænkning, at Pig City vil gøre en forskel," skriver juryen, der havde den tidligere rektor for Danmarks Designskole Peter Bysted som formand. Pig City-projektet har været udførligt beskrevet i 'Landinspektøren' nr. 2 fra april 2010 og er et af i alt seks vinderprojekter fra Realdanias konkurrence 'Fremtidsgårde', der blev afholdt i 2007. Efter planen skal Pig City opføres ved Galten nær Århus, og der er forventet byggestart i 2011. *jbj*

VAGTSKIFTE I FIG

Stig Enemark gav præsidentkæden videre

De stående ovationer fra de næsten 100 fremmødte FIG-delegerede, fagfæller, samarbejdspartnere og bekendte fortalte det hele. Efter snart fire år på præsidentposten i FIG var det en populær og respekteret præsident i skikkelse af professor Stig Enemark, der fredag den 26.

november kunne give præsidentkæden videre til malaysiske Teo CheeHai, der tiltræder ved årsskiftet. På dagen for den officielle 'Handover Ceremony', der fandt sted i Ingeniørhuset i København, var der taler af bl.a. Henning Elmstrøm, formand for DdL, Jesper Jarmbæk, direktør for KMS, som repræsentant for regeringen, Eskild Holm Nielsen, dekan for de Teknisk-Naturvidenskabelige fakulteter på Aalborg Universitet, Matthew Higgins, afgående vicepræsident i FIG og Paul van der Molen, æresmedlem af FIG – og de roste alle som en Stig Enemark for de imponerende resultater, som organisationen har opnået i hans præsidentperiode. Den danske professor er den første FIG-præsident, der er blevet valgt på demokratisk vis, og i sin farvel-tale tog han udgangspunkt i det slogan, han blev valgt på: 'Flying high and keeping the feet on the ground'. Sloganet indkapsler hans tiltrædelsesvision om, at FIG kan og skal spille en rolle både på det globale, det regionale, det lokale og det individuelle niveau. Og at vision til fulde er blevet indfriet, viser de fælles samarbejder med FN-organisationer og Verdensbanken, antallet af videnskabelige publikationer udgivet i løbet af de seneste fire år, og ikke mindst opbakningen til FIG-kongressen i Sydney i april i år, der slog alle deltager- og sessionsrekorder, til fulde. *jbj*

INDMELDELSE

FOT favner næsten alle kommuner

Med virkning fra 1. november i år har også Varde Kommune meldt sig ind i FOTdanmark, og dermed er stort set alle landets 98 kommuner med i samarbejdet om den fælles kortlægning, skriver FOTdanmark på sin hjemmeside. Dermed står kun fem kommuner, Skive, Viborg, København, Frederiksberg og Samsø, uden for FOT-samarbejdet, der har som mål at dække hele landet i 2012. *jbj*

MARKEDSFØRING

Er du med på beatet?

KOMMUNIKATION

Landinspektør ny redaktør for 'Geoforum Perspektiv'

Bestyrelsen for Geoforum har udpeget landinspektør og ph.d. Line Hvingel som ny redaktør for foreningens videnskabelige tidsskrift, 'Geoforum Perspektiv'. Den 35-årige adjunkt fra Institut for Samfundsudvikling og Planlægning på Aalborg Universitet, der bl.a. underviser kommende landinspektører i fast ejendoms retsforhold, geodata og SDI (Spatial Data Infrastructure) afløser seniorforsker Hans Skov-Petersen, LIFE, der nåede at sidde tre år i redaktørstolen. Tidsskriftet er Geoforums flagskib og udkommer to gange om året. "Først og fremmest er jeg både glad og stolt over at være blevet udpeget, og jeg glæder mig til at løfte arven efter de tidligere redaktører, som virkelig har gjort et godt stykke arbejde. En af 'Perspektivs' vigtigste funktioner, som jeg ser det, er at være bindeled mellem forskning og praksis, og den rolle vil jeg fortsætte og forsøge at udbygge," siger Line Hvingel, der tiltræder i forbindelse med næste års efterårsudgave. *jbj*

Landinspektørspeciale giver metode til at placere biogasanlæg

For at løse nogle af de store klima- og energiudfordringer, som Danmark står overfor, skal der i løbet af de næste 10 år bygges 40-60 store fælles biogasanlæg. To landinspektører giver i deres speciale en opskrift på, hvordan kommunerne kan finde den bedste beliggenhed. Metoden kan anvendes over hele landet, mener censor.

TYDELIG KOMMUNIKATION. En af de ting, som især udmærker Jes Joensen og Jesper Mølgaards speciale, er deres brug af kort. Kortene er overskuelige og nemme at afkode for folk, som ikke har planlæggerbaggrund, og det er en vigtig pointe, når fagfolk og lokalpolitikere overfor borgerne skal argumentere for, at et givent stort biogasanlæg skal placeres netop der.

De lugter, fylder i landskabet og giver ekstra trafik på vejene. Nok er biogas en mere klimavenlig energikilde end kul, olie og naturgas, men alligevel er det ikke alle danskere, der har lyst til at få et kæmpe biogasanlæg som nabo.

Det er et af de dilemmaer, som landets kommuner skal til at finde en løsning på. Ifølge regeringens og Dansk Folkepartis aftale om Grøn Vækst fra sommeren 2009 skal op mod halvdelen af al husdyrgødning i 2020 bruges til at skabe grøn energi, og for at nå det mål skal der bygges mellem 40 og 60 nye fælles biogasanlæg. Det giver nye udfordringer for kommunerne, som ifølge aftalen har fået ansvaret med at finde egnede placeringer.

Det fortæller landinspektør Jes Joensen, der sammen med sin makker Jesper

Mølgaard i juni måned afleverede et speciale på landinspektøruddannelsen på Aalborg Universitet med titlen 'Biogasanlæg – udpegning af mulige placeringer'. Specialet er en komplet guide til, hvordan kommunerne kan gribe udfordringen an.

"Biogasanlæggene står over for de samme problemstillinger som vindmøllerne. Alle kan se det fornuftige i vedvarende energi og det fornuftige i at udnytte naturens ressourcer, men mange borgere siger samtidig 'not in my backyard – det må kunne placeres i nabokommunen eller i den anden ende af landet'," siger Jes Joensen.

NYT LAND

Hos kommunerne er der stor interesse for at komme i gang, men det er ikke alle, der

er lige godt rustet, forklarer sekretariatschefen i Brancheforeningen for Biogas, Bruno Sander Nielsen.

Nok findes der allerede biogasanlæg rundt om i landet, men de er fra en anden tid. Det er derfor de færreste kommuner, der har erfaring med placering af de moderne – og meget større – fællesanlæg. Og der findes ingen fast procedure, som kommunerne kan læne sig op ad, forklarer han.

"Der er rigtig mange hensyn, man skal tage højde for: Hvilke råvarer skal benyttes? Hvor skal gassen afsættes? Hvordan påvirker anlægget befolkningen, osv.? Men en af de største udfordringer er at finde den rette placering," siger han.

Det er den problematik, de to landinspektører Jes Joensen og Jesper Mølgaard forsøger at løse i deres speciale, der blev

belønnet med topkarakteren 12. Afhandlingen leverer en særdeles overskuelig metode, som gennemgår alle de aspekter, som kommunerne skal tage højde for i arbejdet med at finde de helt rigtige beliggenheder, forklarer seniorrådgiver hos COWI Karsten Willeberg-Nielsen, der var censor på specialet. Han arbejder til daglig som rådgiver for kommunerne med speciale i planlægning af det åbne land, herunder biogas:

”Jeg mener, at deres metode til kortlægning uden videre kan anvendes i alle kommuner, som står overfor opgaven. Den tager højde for alle de relevante parametre, som skal inddrages eller vurderes for at sikre en optimal placering af biogasfællesanlæggene. Det er en kogebog, der anviser hvilke lag, man skal tænde for i sit GIS-system.”

Karsten Willeberg-Nielsen lægger især vægt på, at kortene er så overskuelige.

”De er nemme at forstå, hvis man ikke er planlægger. Og den del må man ikke

underkende. For der er en masse nabohensyn, som kan lægge pres på den kommunale beslutningsproces. Som forvaltning og politikere er det vigtigt, at man over for offentligheden klart og tydeligt kan argumentere for de hensyn, man har inddraget i kortlægningen,” siger han.

NOGET GYLLE

Og hvad er det så for aspekter, der skal tages højde for? Faktisk en hel del, forklarer Jes Joensen, der af samme grund ikke kan opremse dem alle i denne artikel.

Først og fremmest skal afstanden til forsynings- og afsætningsmuligheder afklares. Det er vigtigt at vurdere, hvad der skal anvendes af biomasse i anlægget: Skal gyllen komme fra svin, køer, høns eller en blanding?

”Og her kan du selvfølgelig godt droppe kommunerne i hovedstadsområdet og mange steder på Sjælland. Det er i Jylland, det sker,” siger han.

De store anlæg kan derfor udelukkende

placeres i landkommunerne, hvor der er masser af husdyrbedrifter, for et moderne anlæg bruger mere end 300.000 tons husdyrgødning om året. Omregnet til lastbilkørsler bliver det til mellem 8.500-10.000 læs, som desuden skal fragtes tilbage igen, når gyllen er afgasset. Afstanden fra anlægget til husdyrbrugene bør derfor ikke være mere end maksimalt 30 km.

”Dette skyldes ikke kun, at transporten er bekostelig, og dermed medvirkende til, at økonomien kan blive svær at få til at hænge sammen. Transporten øger også belastningen på vejene omkring anlægget, hvilket kan medføre tættere trafik, motorlarm og ikke mindst mere bilos,” forklarer Jes Joensen.

AREALBINDINGER SKAL TJEKKES

Herudover skal arealbindingerne til mulige placeringer undersøges og vurderes i forhold til lovgivningen og den enkelte kommunes holdning og profil på områ-

STALDTIPS. I specialet gennemgår Jes Joensen (modsatte side) og hans makker alle de forhold, en kommune skal undersøge og tage stilling til i arbejdet med at finde egnede placeringer til de 40-60 biogasfællesanlæg, som regeringen ønsker etableret i løbet af de kommende ti år. Som case brugte de to landinspektørkandidater fra i sommer Randers Kommune, og her er man meget tilfredse med udbyttet af samarbejdet, fortæller GIS-koordinator i kommunen Mie Mølbak. "De har gjort sig alle de tanker, som vi ellers selv skulle have gjort os. Så nu er det meget nemmere at gå til."

det. Visse områder skal værnes om eller beskyttes, hvilket bl.a. bliver reguleret gennem areallovgivning, kommuneplaner og lokalplaner – for blot at nævne et par eksempler på forskellige former for arealbindinger, forklarer Jes Joensen.

"Retningslinjerne i disse planer kan besværliggøre eller umuliggøre placering af et biogasanlæg, alt afhængig af hvilket formål området er udlagt til. Men planerne kan også fremme muligheden for at finde en velegnet placering til biogasanlægget, hvis f.eks. et område i kommuneplanen er udlagt til energiformål."

Derudover skal der tages højde for naboer og afstanden til dem, der som minimum bør være 250-500 meter. Derudover er lokalpolitisk opbakning til projektet altafgørende, tilføjer Jes Joensen, for ellers bliver anlægget let en varm kartoffel, og det kan i sidste ende være med til at fjerne grundlaget for, at byggeriet bliver til noget.

"Det er klart, at borgerne tænker: 'Kan

jeg se anlægget fra mit hus? Bliver jeg generet af lastbilerne, der kører til og fra anlægget. Og hvad med lugten?' Der er mange, der kan finde på at komme med indsigelser, hvis de ikke løbende har fået information om, hvad projektet går ud på. Er borgerne ikke godt nok informeret, vil de som oftest ty til princippet 'better safe than sorry'. Byrådspolitikerne er valgt af borgerne, og hvis borgerne ikke bliver hørt, ryger politikerne," siger han.

GIVER OVERBLIK

Da Jes Joensen og Jesper Mølgaard henover vinteren sidste år gik i gang med specialet, var det med Randers Kommune som case. I Randers var man så småt begyndt at overveje, hvilke aspekter der skulle tages højde for i forbindelse med at udvælge grunde til placering af et biogasanlæg. Kommunen har været glad for at stille data og viden til rådighed for projektet, fortæller GIS-koordinator i kommunen Mie Mølbak.

"Projektet har hjulpet os, så vi ved, hvad vi skal vide noget om. De har gjort sig alle de tanker, som vi ellers selv skulle have gjort os. Så nu er det meget nemmere at gå til," siger hun.

Fordi området er så nyt, findes der ikke mange eksperter på området herhjemme. Ud over de to landinspektører er der Biogassekretariatet, som er det 'rejsehold', der i forbindelse med Grøn Vækst aftalen blev nedsat til at rådgive kommunerne.

Ifølge Jes Joensen er der mange kommuner, som føler, at de mangler den fornødne viden til at give sig i kast med at udpege områder. Det bygger han bl.a. på den spørgeskemaundersøgelse han og specialemakkeren lavede sidste år. Blandt de 20 største landbrugskommuner valgte 14 at respondere. Ud af dem udtrykte seks, at de manglede information om emnet. Tendensen bekræftes indirekte af tal fra Biogassekretariatet, der på nuværende tidspunkt er i dialog med hele 46 kommuner, som ønsker rådgivning.

SPECIALETS METODE I HOVEDTRÆK

I specialet opstiller Jes Joensen og Jesper Mølgaard en metode til placering af biogasanlæg, der med fire hovedpunkter oprems de aspekter, som kommunerne skal tage højde for i deres planlægning. Dette er et sammendrag af metoden. Hele specialet kan downloades på: <http://www.biogasanlaeg-planlaegning.dk/>

Forudsætninger: I Danmark anbefales gylle som den overvejende del af indholdet i biogasproduktionen.

Afstanden fra biogasanlægget til husdyrbrugene bør være maks. 30 km., da transport belaster vejnettet samt koster penge og tid. Der skal opjusteres til et tørstofindhold i biomassen på 10-15 pct. Energiafgrøder indeholder en stor mængde tørstof.

Anbefalingen er, at biogasproduktionen i fremtiden bliver en kombination af gylle og energiafgrøder.

Flow: Afstanden fra biogasanlæg til kraftvarmeværker anbefales at være maks. fem km, da det ellers kan medføre varmetab og mindske fortjenesten.

Afstanden fra biogasanlæg til naturgasnettet anbefales vurderet af den enkelte kommune i den enkelte situation.

Forsyningerne kan ske enten via lastbil eller rørledninger.

Det er vigtigt, at der tidligt i forløbet indgås leveringsaftaler med et tilstrækkeligt antal husdyrbrug.

Der skal gøres overvejelser omkring hvilke produkter, der kan sælges, og hvem der kan være interesseret i at aftage dem.

Bindinger: Hvilke arealbindinger fra det givne område er aktuelle og vigtige at tage højde for.

Forbehold for naboer, der bor i det pågældende område, da disse kan komme med indsigelser.

Afstanden fra biogasanlæg til naboer anbefales at være minimum 250 m., men gerne 500 m.

Lugtgener er vigtige at tage højde for, da de bl.a. kan forringe naboejendommens værdi.

Visualiseringer af anlægget udarbejdet tidligt i processen kan være med til at hindre klager.

Den visuelle effekt og lugtgener er ligeledes forhold, der har indvirkning på beskyttede og fredede områder.

Prioritering: Politisk opbakning til projektet er essentielt.

Det er op til kommunerne, om de vil benytte sig af Biogassekretariatets vejledning.

GRØN VÆKST AFTALEN

Inspireret af bl.a. klimadebatten vedtog regeringen og Dansk Folkeparti i 2009 Grøn Vækst. Sigtet med aftalen er bl.a. at tage hånd om klima-, miljø- og naturbeskyttelse. I 2010 skal op mod 50 pct. af husdyrgødningen udnyttes til grøn energi i 2020.

Ambitionen er, at der skal bygges 40-60 store fælles biogasanlæg.

For at hjælpe dette initiativ i gang blev der oprettet en startpulje på 85 mio. kr. årligt til byggeri af biogasfællesanlæg samt en startpulje på 15 mio. kr. hvert år til etablering af økologiske biogasanlæg i perioden 2010-2012.

Aftalen indeholder et tiltag, der ved en ventet planlovsændring vil forpligte kommunerne til at inddrage placeringen af biogasanlæg i kommuneplanlægningen.

Der er oprettet et særligt rejsehold, Biogassekretariatet, som rådgiver kommunerne om biogas.

På Biogassekretariatets hjemmeside www.bib.mim findes nu også et link til landinspektørernes metode, fortæller sekretariatschef Kåre Albrechtsen. Kort efter at rejseholdet blev etableret i februar 2010, var han og de to unge landinspektører i dialog.

”Det er et godt stykke arbejde, de har leveret. De kommer med en masse gode input, som kommunerne kan lade sig inspirere af. Da jeg mødtes med dem, havde vi en god snak om ideer og muligheder i forhold til placeringer. Det er positivt, at vi har kunnet lade os inspirere af dem, og de har fået noget med hjem fra os, som har kunnet gøre deres speciale mere virkelighedsnært,” siger han.

Kåre Albrechtsen er enig i, at kortene i specialet leverer et godt overblik over Randers Kommune.

”Også her er de inde på noget af det helt rigtige. Fra vores samarbejde med kommunerne ved vi, hvor vigtigt det er med gode kort, for det gør dialogen mere kvalificeret,” siger han.

Jes Joensen er dog af den holdning, at metoden kan bruges til mere end blot inspiration.

”Jeg mener fuldt ud, at man kan benytte den til at placere biogasanlæg i sin kommune. Og det har vi jo også en seniorrådgivers ord for,” siger han.

Uanset hvordan kommunerne griber biogasudfordringen an, er én ting dog sikkert: Det gælder om at komme i gang, siger Bruno Sander Nielsen fra Brancheforeningen for Biogas. I en tid, hvor der bliver stadig større knaphed på fossile brændstoffer, gælder det om at være med helt fremme i forhold til alternative metoder til at frembringe energi.

”Det er vigtigt, at Danmark fungerer som et udstillingsvindue overfor resten af verden. For det betyder, at udlandet vil bruge vores erfaring og ekspertise i stedet for eksempelvis at tage til Tyskland. Men hvis de danske virksomheder skal have fat i det marked, kræver det, at vi får gang i udbygningen.” ◀◀

Landinspektører skal råbe op om deres kompetencer

To tilfældige samtaler var medvirkende til, at Jesper Mølgaard og Jes Joensen fik topkarakter for deres specialeafhandling. Det kan andre studerende lære noget af, mener deres censor. Landinspektører er generelt for dårlige til at komme ud og fortælle omverdenen, hvad de kan. Det ville ellers gavne deres jobmuligheder, mener han.

BIOGAS VED ET TILFÆLDE. At emnet, for Jesper Mølgaard og Jes Joensens speciale blev placering af biogasanlæg, var et rent tilfælde. På en konference faldt de i snak med en nordjysk planlægger, som fortalte, at netop biogasanlæg som følge af Grøn Vækst stod højt på den politiske dagsorden, og at emnet nærmest var udforsket pga. dets aktualitet. Selv om samtalen ikke varede mere end 5-10 minutter, var det nok til at pirre deres nysgerrighed og interesse.

Det kan godt betale sig at bevæge sig ud i virkeligheden og tale med folk før og under specialeskrivningen. Det er en af de vigtige erfaringer, som Jes Joensen og Jesper Mølgaard har høstet i forbindelse med deres afsluttende afhandling på landinspektøruddannelsen i sommer.

Ingen af dem havde tidligere beskæftiget sig med biogas, som endte med at blive emnet for deres speciale, da de i efteråret 2009 tog til en konference for nordjyske planlæggere. I pausen faldt de i snak med en planlægger fra Hjørring Kommune.

"Hun spurgte os, hvad vi havde tænkt os at skrive om, og vi anede det ikke dengang. Herefter sagde hun ud af det blå: 'Skriv om biogas. Det er superaktuelt, for kommunerne har store problemer med at placere anlæggene'. Det var faktisk sådan, vi kom på ideen," husker Jes Joensen.

At valget sidenhen faldt på Randers Kommune som case, skyldes endnu en tilfældig samtale. På det årlige Fagligt Møde for landinspektører i Nyborg lærte de to studerende Mie Mølbak at kende, som er GIS-koordinator i Randers Kommune. Og det var en snak om deres speciale, der fik hende til at foreslå et samarbejde.

"Hun sagde, at hun gerne ville hjælpe os, hvis vi ønskede noget praktisk indsigt i vores projekt. Det er vi virkelig glade for i dag. For samarbejdet med Randers Kommune har uden tvivl været med til at

UVURDERLIGE NETVÆRK. Uanset hvem man spørger, så betoner de vigtigheden af, at man som studerende og især nyuddannet i forbindelse med f.eks. jobsøgning trækker på alle de netværk, man har adgang til. Det kan Jes Joensen bekræfte. Ikke blot fik han og Jesper Mølgaard 'foræret' deres specialeemne og case ved at indgå i uformelle snakke med fagfolk på diverse møder – når disse linjer læses, befinder Jes Joensen sig down under, fordi en tidligere arbejdsgiver var så venlig at sætte ham i forbindelse med en australsk landinspektørbekendt, som stod og manglede en yngre landinspektør.

sikre, at vi har fået topkarakter for specialet. For de stillede både remedier og informationer til rådighed, og man får ikke en lige så dybdegående sparring på universitetet,” fortæller Jes Joensen.

SELVDESTRUKTIV BRANCHE

Og flere burde gøre som Jes Joensen og Jesper Mølgaard, mener Karsten Willeberg-Nielsen, seniorprojektleder hos COWI, der var censor på deres speciale. I det hele taget er det en god idé at komme ud og møde folk i branchen og fortælle dem om, hvilke kompetencer man er i besiddelse af, mener han.

”Mange landinspektører tænker, at man lever bedst uden for megen opmærksomhed. På den måde er der noget selvdestruktivt over vores branche. Men samtidig er der en udbredt erkendelse af, at vi må være mere offensive i forhold til at fortælle omverdenen om vores uddannelses relevans, for ellers bliver vores fag en dag opslugt af ingeniøruddannelsen. Det ønsker ingen landinspektører, for vi synes jo, at vi har en berettigelse som faggruppe,” siger han.

Han kalder det derfor en fremragende idé, at de to nyuddannede cand.geom’er har lavet en hjemmeside, hvor interesse-rede kan downloade deres afhandling ’Biogasanlæg – udpegning af mulige placeringer’. Det er foreløbig sket 167 gange, siden den blev lagt på nettet i sommer.

”Det er en god måde at gribe det an på. Det kræver muligvis lidt mere selvtillid,

end den gennemsnitlige landinspektør har. Men den får man jo bl.a. ved at blive bekræftet i, at det, man laver, er relevant, så på den måde er det selvforstærkende. Et godt afgangsprøveprojekt er det bedste vitsekort, man kan stå med som nyuddannet, hvor man ikke har så meget erhvervs-erfaring. Og det er også et salgsargument, man kan bruge i forbindelse med en job-samtale,” siger Karsten Willeberg-Nielsen.

Randers Kommune har også fået noget ud af samarbejdet med de to unge landinspektører, fortæller Mie Mølbak, der følte så meget for projektet, at hun valgte at møde personligt op til eksaminationen.

”Vi havde et rigtig godt samarbejde, og de har givet os et godt overblik over, hvilke parametre man skal tage stilling til i forhold til placering af biogasanlæg. De er begge nogle meget dygtige og behagelige gutter, som jeg kan anbefale min chef at have i tankerne, hvis vi skulle få nogle ledige stillinger,” siger hun og tilføjer, at man som studerende ikke skal holde sig tilbage for at tage kontakt til kommunerne, hvis man står med et interessant projekt.

BRUG NETVÆRK

”Det her samarbejde opstod via netværk, fordi vi var til det samme møde. Men har du ikke netværket, men en god idé, så tag kontakt til kommunerne og spørg om de er interesseret i at være med på vognen og stille data til rådighed,” siger Mie Mølbak.

Jesper Mølgaard (Portrætteret i ’Landinspektøren’ nr. 3, juni 2010) arbejder i dag i Norge, mens Jes Joensen – efter for-gæves at have søgt en række stillinger her-hjemme – i sensommeren besluttede sig for at prøve arbejdslykken i Australien sammen med sin kæreste. Her har han netop fået tilbudt et job som landinspek-tør. Det kom også i stand gennem net-værk, nemlig det firma, hvor Jes Joensen arbejdede som målemedhjælper under sin studietid.

”Jeg skrev en afskedsmail til dem for at holde døren åben i tilfælde af, at jeg ikke bliver boende i Australien. For jeg har er-kendt, at det ikke er så nemt at få job i Danmark. Herefter skrev min tidligere chef tilbage, at han har en bekendt i Au-stralien, som jeg burde tage kontakt til.”

Den bekendte er i dag Jes Joensens nye arbejdsgiver, hvis alt falder på plads. Eksemplet viser, hvor stor betydning det har at være opsøgende, mener han.

”Jeg har lært meget af hele denne proces. Bl.a., at man skal trække på alle dem, man kan trække på. Hvis man ikke har nogen forbindelser, må man gøre folk, man møder på sin vej, opmærksom på, hvad man går og laver. Det gælder om at råbe op.” ◀◀

Biogas kan skabe vækst i GIS-sektoren

Danmark står overfor en rivende udvikling på biogasområdet. Her kan der blive brug for landinspektørernes kompetencer, mener seniorrådgiver. Men det kræver, at de er mere synlige i debatten for ikke at blive løbet over ende af andre fag.

I løbet af de kommende år skal kommunerne, ifølge aftalen om Grøn Vækst, tage stilling til, hvor de 40-60 nye fælles biogasanlæg kan ligge. Det giver nye muligheder for landinspektører, der bør gribe muligheden og gøre sig selv uundværlige i kortlægningsprocessen.

Det mener seniorrådgiver hos COWI Karsten Willeberg-Nielsen. Han arbejder til daglig som rådgiver for kommunerne med speciale i det åbne lands planlægning, herunder biogas.

”Dengang naturgasnettet skulle etableres, gav det et kæmpe boost til GIS-sektoren i Danmark. Biogas er en tilsvarende energisatsning, en ny type opgave, som kommunerne er blevet pålagt at løse. Jeg tror, at det kan give et lignende løft til hele den danske GIS-sektor,” siger han og tilføjer:

”De fleste kommuner vil muligvis hånd-

tere opgaven med den personalesammensætning, de allerede har. Men andre vil måske gå ud og lave projektansættelser på det her område.”

Sekretariatschef i Brancheforeningen for Biogas Bruno Sander Nielsen mener ligeledes, at udviklingen indenfor grøn energi vil kunne mærkes blandt landinspektørerne.

”Der skal landinspektører derud, hvor anlæggene skal bygges, og hvis man laver gasledninger til kraftvarmeværkerne, vil det helt sikkert også betyde, at der kommer opgaver til landinspektører,” siger han.

BEDRE RUSTET

Men det er især i forhold til udvælgelsen af grunde til de store fællesanlæg, at landinspektørerne skal sørge for at gøre opmærksom på deres faglighed. Den er

nemlig så godt som skræddersyet til opgaven, mener Karsten Willeberg-Nielsen.

”Ofte kan det være arkitekter, biologer og geografer, der laver kortlægningen over, hvor anlæggene kan placeres. Men biogasområdet kræver et rigtig godt indblik i landbrugsstrukturen i området, såsom hvor de store husdyrbedrifter ligger. Det gør det relevant at inddrage landinspektørerne. De har en fordel ved både at have indblik i GIS og landbrugsstrukturelle forhold,” siger han.

Der er ingen tvivl om, at GIS vil komme til at fylde mere og mere i kommunerne i fremtiden, fortæller formanden for Den danske Landinspektørforening, Henning Elmstrøm. Kommunerne er blevet større og mange af de opgaver, der traditionelt lå i amterne, er i dag havnet hos kommunerne, forklarer han.

”GIS er et fremragende værktøj, fordi det forener teknik, jura og administration. Og i forhold til de problemstillinger, der er forbundet med at disponere over grunde i kommunerne, kommer GIS til at spille en større og større rolle, fordi det tydeliggør, hvordan et byggeri – eksempelvis et biogasanlæg – påvirker omgivelserne og dem, der bor der”.

I den studieplan på landinspektøruddannelsen, der drøftes i øjeblikket, er GIS et vigtigere punkt end tidligere, forklarer han, og på det kommende faglige møde i Nyborg vil der være et oplæg om GIS i kommunerne.

Men det er som bekendt vigtigt ikke at hvile på laurbærerne. For at sikre, at kortlægningsopgaverne i forhold til biogas ikke havner hos andre faggrupper, skal landinspektører i højere grad gøre opmærksom på deres kvalifikationer og deltage i de debatter, der er på området, mener Karsten Willeberg-Nielsen. Som fag kunne man f.eks. lade sig inspirere af jordbrugsakademikerne, der har nedsat en tænketank, som beskæftiger sig med relevante aspekter inden for fremtidens landbrug, herunder biogas, fortæller seniorrådgiveren.

”De går til det på en mere offensiv måde, end vi har tradition for at gøre det. Det kunne vi godt lære noget af. Men vi er generelt ikke så gode til at fortælle andre, hvad vi kan.” ◀◀

Den korteste afstand mellem to punkter
er ikke at gå tilbage til stativet.

TRIMBLE S8 TOTAL STATION

“Frem og tilbage.” Vel nok to af de mest hadede ord for enhver landmåler. Måske med undtagelse af “igen”.

Trimble® VISION™ teknologien forøger produktiviteten med Trimble S8 Total Station betydeligt ved, at vandringerne tilbage til stativet bliver dramatisk reduceret.

Nu kan du med din styreenhed se alt, hvad instrumentet ser. Så hvorfor gå tilbage? Med den længere EDM-rækkevidde kan du blive stående, holde fødderne tørre og bruge styreenheden til at pege på, hente og fange afstandsmaal til ikke-reflekterende overflader – på mere end den dobbelte afstand i forhold til tidligere.

Trimble S8 giver dig også live videostreaming med opmålingsdata på skærmen for at bekræfte din opgaveliste. Ved hjælp af fotodokumentation har du visuel bekræftelse af alle data, inden du forlader opmålingsstedet.

Trimble VISION er den seneste af en lang række innovationer beregnet til at effektivisere opmålingsarbejdet, i felten, på kontoret og hvor du ellers befinder dig under udførelsen af arbejdet.

COWI vil opdele ejerlejligheder

LOVGIVNING. Et af landinspektørbranchens kerneområder udfordres nu af COWI, som har bevæget sig ind på markedet for ejerlejlighedsopdelinger. Men det bør de ifølge et notat fra KMS afholde sig fra, da det er strafbart for ikke-landinspektørvirksomheder at udføre den type arbejde, selv om det udføres af en ansat landinspektør med beskikkelse.

Opdeling i ejerlejligheder kan ifølge loven kun udføres af en landinspektør med beskikkelse, der er ansat i en lovlig landinspektørvirksomhed. Det fastslår et nyt notat fra Kort & Matrikelstyrelsen.

Men den udlægning udfordres nu af COWI, der i en konkret sag fra Nordjylland i forbindelse med en større sag for et forsyningsselskab har videreopdelt en enkelt ejerlejlighed, som den rådgivende konsulentvirksomhed har tænkt sig at følge helt dørs og attestere og anmelde til Tinglysningsretten.

Dermed går COWI stik imod praksis på ejerlejlighedsområdet, hvor det hidtil udelukkende har været landets landinspektørvirksomheder, der har stået for attestationerne ved opdeling og videreopdeling af ejerlejligheder. Udover at ejerlejlighedsmarkedet er en markant millionforretning for flere landinspektørfirmaer, er sagen fra Nordjylland principiel, idet det formentlig er den første af sin art, hvor et ikke-landinspektørfirma ønsker at udføre en ejerlejlighedsopdeling fra A til Z.

"Jeg mener ikke, at vi tester lovgivningen. Jeg mener, at vi anvender den," siger markedschef i COWI' afdeling for Arealforvaltning Morten Krebs.

Han er derfor lodret uenig i konklusionerne i notatet fra KMS.

"Vi har selvfølgelig konsulteret vores jurister, inden vi gik i gang med den konkrete sag, og de mener ikke, at der er

noget at komme efter. I min optik er det en ikke-sag, og vi har tænkt os at gøre arbejdet færdigt," siger Morten Krebs.

STRAFBARE OPDELINGER

Sagen fra Nordjylland blev første gang taget op i en bredere kreds på generalforsamlingen for Praktiserende Landinspektørers Forening i september. Her efterspurgte praktiserende landinspektør og ekspert i ejerlejlighedsopdelinger Nils Nybroe Eriksen fra Aakjaer Landinspektører i Århus en klar udmelding fra PLF og KMS i forhold til COWI's ageren.

"Jeg havde fået sagen forelagt af en kollega fra et andet landinspektørfirma og tænkte, om det kunne være rigtigt, at COWI må udføre den type arbejde. Personligt er jeg af den opfattelse, at opdeling i ejerlejligheder er omfattet af landinspektørers eneret, og hvis det er korrekt, skal loven jo overholdes," siger Nils Nybroe Eriksen.

Det fik efterfølgende KMS til at gå ind i sagen og formulere det notat, der fastslår styrelsens holdning. Det er specialkonsulent Lars Buhl, der har udarbejdet notatet, og ifølge ham er det strafbart, hvis et selskab som COWI, der ifølge loven ikke er et landinspektørselskab, giver sig til at opdele i ejerlejligheder – også selv om arbejdet udføres af firmaets ansatte landinspektører med beskikkelse.

"Som vi læser lovgivningen, er ejerlejlighedsopdelinger omfattet af landinspektørers eneret. Derfor er det, COWI

foretager sig, ulovligt og strafbart efter Landinspektørlovens strafbestemmelser, og hvis vi får klare oplysninger om, at loven er overtrådt kan vi jo indgive en politianmeldelse. Det har vi gjort før i anden sammenhæng, og det vil vi måske også gøre her," siger Lars Buhl.

STRID OM FORTOLKNING

Stridens kerne er fortolkningen af tinglysningsbekendtgørelsens § 31, stk. 4, der siger hvem, der må udføre opdeling af ejerlejligheder. Området for opdeling i ejerlejligheder er ikke omfattet udstykningsloven, der omtaler landinspektørers eneret til matrikulært arbejde.

Men i tinglysningsbekendtgørelsen står der blot, at det skal være en 'landinspektør med beskikkelse', og intet om hvor vedkommende skal være ansat. Derfor mener Morten Krebs, at COWI er i sin gode ret til at lade sine ansatte landinspektører med beskikkelse udføre ejerlejlighedsopdelinger.

"For mig er det afgørende, at det skal være en landinspektør med beskikkelse, og ikke hvor vedkommende er ansat," siger han.

Men det er en fejlagtig måde at 'læse' § 31 på, forklarer Lars Buhl. Tinglysningsbekendtgørelsen kan nemlig ikke stå alene, men hviler på Landinspektørlovens bestemmelser i § 4 a om lovlig landinspektørvirksomhed (se faktaboks).

"Selv om det ikke står direkte i tinglysningsbekendtgørelsen, er vi ikke i tvivl

om, at Landinspektørloven er en forudsætning for dens fortolkning – ellers hænger lovgivningen jo ikke sammen. Man kan ikke drive lovlig landinspektørvirksomhed på andre måder end dem, der er beskrevet i § 4 a. Og eftersom de ansatte landinspektører, der arbejder i COWI, ikke er ansat i et landinspektørselskab, må de hverken udføre traditionelt matrikulært arbejde eller opdeling i ejerlejligheder, uanset om de har beskikkelse eller ej. Med andre ord: når der i bekendtgørelsen står, at det skal være en landinspektør med beskikkelse, der skal attestere en ejerlejlighedsopdeling, så skal det være som led i lovlig drevet landinspektørvirksomhed, og det er COWI ikke,” siger han.

Lars Buhl påpeger i den forbindelse, at COWI som aktieselskab står helt uden for Landinspektørlovens bestemmelser om disciplinære regler, der giver Landinspektørnævnet beføjelser til at uddele sanktioner og i yderste konsekvens fratage landinspektører, der ikke agerer i overensstemmelse med god landinspektørskik, deres beskikkelse.

”Det indebærer, at eventuelle kunder ikke kan klage over COWI til nævnet, og dermed vil kunderne jo være ringere stillet, ligesom det fratager branchen muligheden for at skride ind over eventuelt brodne kar,” siger Lars Buhl, der er KMS’ repræsentant i Landinspektørnævnet.

Selv om parterne er uenige, er der for nylig indledt en dialog mellem KMS og COWI om fortolkningen af § 4 a.

TILFREDSHED I PLF

Formanden for PLF, Torben Juulsager, er tilfreds med, at KMS som myndighed fastholder, at også opdeling i ejerlejligheder hører under landinspektørbranchens eneret.

”For os er der ikke noget overraskende i konklusionerne i notatet fra KMS. De bekræfter vores egen holdning om, at det, COWI foretager sig, er ulovligt,” siger han.

Ifølge Nils Nybroe Eriksen, der rejste sagen på PLF’s generalforsamling, er der ingen tvivl om årsagen til, at COWI pludselig vil forsøge sig på ejerlejlighedsområdet.

”Grunden til, at de tester det nu, er helt sikkert, fordi markedet er blevet givet

DET SIGER LOVGIVNINGEN

Landinspektørloven

§ 4 a. Landinspektørvirksomhed må ud over i enkeltmandsvirksomhed eller i et fællesskab af praktiserende landinspektører kun udøves af et landinspektørselskab, der drives i aktie- eller anpartsselskabsform. Et landinspektørselskab må alene have til formål at drive landinspektørvirksomhed og er pligtig og eneberettiget til i navnet at benytte ordene landinspektøraktieselskab eller landinspektøranpartsselskab eller deraf dannede forkortelser.

§ 8. Stk. 2. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes med bøde den, der overtræder reglerne i (...) § 4 a, stk. 1 (...)

Bekendtgørelse om tinglysning i tingbogen (fast ejendom)

§ 31, Stk. 4. Såvel kortene over de enkelte ejerlejligheder, som de oplysninger der er nævnt i stk. 3, nr. 1-3, skal være attesteret af en landinspektør med beskikkelse.

frit på Frederiksberg og i København. Det er her, at markedet for ejerlejligheder er klart størst, og COWI har utvivlsomt set et potentielt forretningsområde, efter at monopolet forsvandt i de to kommuner,” siger han.

Den udlægning afviser Morten Krebs imidlertid.

”Det har intet som helst på sig. Der er tale om en konkret sag for en kunde, hvor en ejerlejlighedsopdeling var et element i sagen, og derfor vurderede vi, at vi lige så godt kunne lave sagen færdig, fordi

vi har ansatte med beskikkelse og de fornødne kompetencer på området,” siger han.

Hvis det skulle ende med en politianmeldelse, ser han frem til det med sindsro.

”Jeg har endnu ikke hørt argumenter, der kan få mig til at ændre adfærd. Men samtidig vil jeg gerne understrege, at vi ikke er interesserede i en konflikt med landinspektørbranchen. Vi er indstillet på at overholde loven, og det mener vi allerede, at vi gør,” siger Morten Krebs. ◀◀

Manden, der vil fjerne 500 landsbyer fra jordens overflade

Til Salg

HVAD FORSKER DU I? Jørgen Møller levede et stille liv som lektor på Institut for Samfundsudvikling og Planlægning på AAU, indtil han en dag i en bisætning fik sagt til en journalist, at 500 af Danmarks 4.000 landsbyer ville have bedst af at blive revet helt ned. Den opsigtsvækkende erkendelse var resultatet af mange års nærstudier af 'afrakket' landbebyggelse.

UDBREDT FORFALD. Jørgen Møller foran en af de mange landsbygårde, der i dag står tomme i langsomt forfald. De vidner om en anden tid, men ikke en fjern fortid. "Det er ikke mere end en generation siden, at stort set alle danskere var bønder", konstaterer han.

Her skal du se. Jeg har en sjette sans – jeg kan lugte dem på flere kilometers afstand.”

Lektor Jørgen Møller smækker resolut sin Citroën ind på en livløs gårdsplads. Foran os ligger et lige så livløst stuehus og skutter sig i den silende efterårsregn. Et par af vinduerne er dækket til med brædder, i haven bagved vokser græsset ukontrolleret, og under et halvtag flyder det med forladt skrammel. Her bor ikke nogen, det har der ikke gjort et stykke tid og fraværet af et 'Til salg'-skilt tyder ikke på mere liv i fremtiden.

Jørgen Møller, der er lektor på Institut for Samfundsudvikling og Planlægning på Aalborg Universitet (AAU), hvor han bl.a. underviser landinspektørstuderende, betragter huset i et par minutter. Før han igen svinger ud på landevejen, leverer han den første af mange konklusioner denne eftermiddag, hvor vi er på rundtur i Østjylland:

”Sådan ser gennemsnitsdanmark ud. Det er ikke hver anden bygning, der er i forfald, men det er deropad. Og det er en vigtig pointe, at du kan finde det her i hele Danmark, også i nogenlunde driftige områder – men det ser *slet* ikke godt ud i udkantsdanmark.”

Og lige præcis forfaldet – eller 'afrakningen' som han foretrækker at kalde det – af landsbyer og landområder rundt omkring i Danmark er blevet Jørgen Møllers både personlige og faglige kæphest. Den 62-årige arkitektuddannede lektor har således de senere år fået stor opmærksomhed for sine klare og i nogle tilfælde kontroversielle meninger om emnet. Mest furore vakte det, da han i forbindelse med sommerens livlige debat om netop udkantsdanmark konstaterede, at omkring 500 landsbyer ville have bedst af at blive ”fjernet fra jordens overflade” – altså blive revet ned.

LANDSBYEKSPERT VED ET TILFÆLDE

At Jørgen Møllers primære forskningsfelt blev landsbyer var lidt af et tilfælde. For otte år siden forskede han i, hvordan kommuner håndhæver kommunalplanlægning – hvilket der, som han siger, ”ikke var så mange, der syntes var spændende”.

Men en sygdomsperiode med meget fritid og et nyt digitalkamera gav ham

imidlertid en idé: Han havde altid været glad for landsbyers kulturarv og historie – han er selv vokset op i en – og nu ville han ud og tage billeder af de smukke gamle bygninger. Men efterhånden som han bevægede sig rundt i stadig større cirkler omkring boligen i nærheden af Randers, blev det stadig mere klart, at der var noget ”ravruskende galt” derude.

”Hver gang jeg f.eks. fandt et smukt bindingsværkshus, behøvede jeg bare at dreje kameraet en lille smule, og så var der en bygning i forfald,” fortæller han og peger en passant på endnu et eksempel langs den snoede vej.

Langsomt fik han opbygget et billedarkiv, og langsomt tog det systematiserende forskerblik over. Han begyndte at se

SERIE I 'LANDINSPEKTØREN'

I de kommende udgaver af 'Landinspektøren' bevæger vi os i serien 'Hvad forsker du i?' ind på forskergangene i de hjemlige landinspektørfaglige forskningsmiljøer for at give læserne et indblik i den aktuelle forskning, der foregår.

Tidligere artikler:

Oktober 2010: Ph.d.-stipendiat Finn Kjær Christensen om 'property value'

DANMARKS LAND OG LANDSBYER I TAL

Byer i alt med over 25 indbyggere: 4.515 (alle tal er fra 2002)

Antal landsbyer med 25-199 indbyggere: 3.071

Antal landsbyer med 25-999 indbyggere: 3.999

Samlet antal indbyggere i landsbyer med 25-199 indbyggere: 216.304

Samlet antal indbyggere i landområder/byer med mindre end 25 indbyggere: 509.109

Overflødiggjorte landbrugsbygninger: Ca. 65 mio. kvadratmeter. Heraf er ca. 25 mio. kvadratmeter umiddelbart nedrivningsegnede

Dårlige boliger i landets yderområder: Mindst 10.000

Lukkede detailhandelsbutikker: Ca. 8.000-9.000

Overflødige stuehuse på landejendomme: Op til 60.000 i spil

Antal folkeskoler på landet i 1955: 3.010

Antal folkeskoler på landet i 1976: 1.199

Antal folkeskoler i 2010: Ikke opgjort, men meget færre end i 1976

Kilde: 'De afrakkede landsbyer i Danmark' af Jørgen Møller.

mønstre i forfaldet. F.eks. at det ofte er landsbyernes gamle hovedgader, der er i værst stand, og han begyndte at udbrede sig om emnet i forskerkredse.

I 2005 fik han overbevist Videntcenter for planlægning i det åbne land under Københavns Universitet om at arrangere en halvdagsstudietur til landsbyerne på Djursland på deres årlige konference, og det blev en form for gennembrud.

"Jeg havde fundet en virkelig skummel rute, men den gik ikke bare igennem 2 eller 3, men 25 landsbyer omkring Tirstrup – der lå en pointe i, at det ikke bare var undtagelser, men reglen jeg viste frem. Undervejs luftede jeg også for første gang tanken, om at nogle af de her landsbyer burde rages ned. Samlet set holdt jeg måske mit livs bedste foredrag den dag."

Foredraget fik i hvert fald andres øjne op for problemet, og han blev hurtigt bedt om at holde flere foredrag rundt om i landet. Det gav ham igen muligheden

for at se på endnu flere landsbyer og på den måde udvide sit empiriske belæg for de ting, han sagde og mente.

DRAGET MOD DE SMÅ VEJE

Det var også i 2005, at Jørgen Møller første gang, i en bisætning, luftede tanken om de 500 landsbyer, der burde fjernes fra jordens overflade til en journalist fra Nordjyske. Det blev til en overskrift i samme avis, og den blev igen opdaget af stort set alle andre danske medier, som en efter en ringede ham op.

"Og så var man pludselig også en mediestjerne," konstaterer han tørt.

Han tager med andre ord de gentagne ture i mediemøllen med ophøjet ro, og med tiden er Jørgen Møller blevet Danmarks måske fremmeste landsbykender.

"Jeg påstår, at jeg har været i halvdelen af Danmarks knap 4.000 landsbyer. Jeg benytter alle lejligheder til at køre ad de små veje, og så jeg har altid mit kamera og mit arkitekturblik med," erklærer han,

mens vi kører rundt i et særligt grelt eksempel nogle få kilometer fra Randers.

Vi kigger på halvt sammenfaldne udhuse, tilgroede haver og gamle møbler, der mugner til langs husmure. Her er problemet med den gamle hovedgades forfald, hvor landsbyens butikker og virksomheder før havde hjemme, tydeligt.

Jørgen Møller styrer bilen ind til siden og fortæller lidt om, hvad der før havde hjemme i de forskellige bygninger. Nogle af dem er det, han kalder 'fysiske artefakter', dvs. kølehuse, andelsmejerier eller stationsbygninger, der ikke har nogen funktion mere, men bærer vidnesbyrd om en anden tid. Andre bygninger er bare beviser på, at udviklingen for denne specifikke landsby – som han ikke synes, vi skal skrive navnet på – går den forkerte vej. Han peger f.eks. på en tom forretning med punkteret butiksrude og et beskiddt 'Bager'-skilt ovenover.

"Prøv at se sådan et hus der – det signalerer jo ikke ligefrem fremgang," konstaterer han tørt. "Det er helt traumatiserende at se på."

NYE PROJEKTER

Med hovedempirien og de overordnede konklusionerne på plads er Jørgen Møller sammen med forskellige kolleger begyndt at zoome ind på særlige aspekter af landsbyernes forfald.

Sammen med forskerkollega Jan Kloster Staunstrup fra AAU med ekspertise i GIS er han f.eks. i gang med at se nærmere på byer med mindre end 200 indbyggere. Ambitionen er for det første at få klarhed over, hvordan det går med dem, om de vokser eller krymper, og dernæst hvorfor. Skyldes det nærhed til en storby, nærhed til naturrigdomme, et aktivt foreningsliv, smukke huse eller noget helt andet?

Sammen med en anden kollega har han også gang i forskningsprojektet 'Personbefordring på landet', som har fokus på, hvordan folk kommer omkring ude på landet – bil, bus, cykel eller andet – og hvad fravær af f.eks. offentlige transportmidler har af konsekvenser for livet i landsbyerne.

Og senest er han blevet inviteret med i projektet 'Landsbyer i storkommunen' med hans egen hjemkommune Randers

JØRGEN MØLLER

- 62 år gammel. Udlært tømrer i 1969.
- 1971-1977: Studier på arkitekthøjskolen i Århus. Dimitterede med titel af byplanlægger.
- 1978: Ansættelse som forskningsassistent på Aalborg Universitet, fastansat som undervisningsassistent 1980.
- 1986: Udnævnt til lektor i kommunalplanlægning.
- Jørgen Møller er gift, har to børn og bor i landsbyen Møllerup tæt på Randers. Han er aktiv i DGI Østjylland, næstformand i den lokale idrætsforening og formand for Møllerup Bylaug. I fritiden passer han en whisksamling og lytter til gammel rockmusik.

som case. Her er målet at bruge avanceret statistisk materiale til at rangordne landsbyerne alt efter, hvilke statistiske karakteristika, der kan knyttes til hver enkelt landsby. Det er nemlig også en væsentlig pointe, at nogle landsbyer har det rigtigt fint.

Sådan en nærmer vi os nu med ordene: "Nu kan vi ikke tåle at se mere traumatiserende – nu skal vi se noget rigtigt godt."

Vi kører først ind i landsbyen Asferg,

hvis indbyggere selv har stået for etablering af en købmand og et træningscenter. Her er den lokale skole stadig i brug, de gamle gårde er smukt vedligeholdt, og der er, som Jørgen Møller udtrykker det, et *drive* i landsbyen. Dernæst kører vi igennem Lem, hvor vi ser den første af to karakteristiske firlængede gårde, der er blevet smukt ombygget til almennyttige lejelejligheder af Randers Boligforening. Den anden gård ligger endnu smuk-

kere i Vestrup ved Randers Fjord. Begge gårde har været med til at bringe nyt liv til de landsbyer, de ligger i. Og endnu vigtigere er de eksempler på fornuftigt anvendelse af en brøkdel af de mindst 65. mio. kvadratmeter overflødige landbrugsejendomme, der ifølge Jørgen Møller står og falder hen i Danmark.

"Det beviser, at man godt kan lave landsbyudvikling uden at ødelægge," konkluderer Aalborg-lektoren.

FORSKER MED KANT. Det nager lektor Jørgen Møller, at landsbydanmark er i forfald. Han er som forsker nært knyttet til sit forskningsområde – det er den primære grund til, at han kører Danmark tyndt for at dokumentere forfaldet.

SÅDAN 'LÆSER' MAN EN LANDSBY

Der mangler i høj grad overblik over de danske landsbyers generelle tilstand, og den allerbedste måde at få det på ville være en systematisk gennemgang af fagpersoner, men det vil blive enormt dyrt. Jørgen Møller foreslår i stedet, at man kigger på landsbyerne med det analyseapparat, som den amerikanske byplanteoretiker Kevin Lynch (1918-1984) har udviklet. Det er udviklet til at forstå, hvordan folk opfatter større byer, men fungerer glimrende til også at forstå de mindre byers fysiske forhold. Man kan således relativt nemt foretage en stedsanalyse med udgangspunkt i fem elementer:

Landmarks: Landsbyens mest markante og synlige bygninger. Både set fra afstand og tæt på. **Edges:** Landsbyens kanter. Fysisk afgrænsning mod det åbne land. Kan også findes internt i landsbyen. **Paths:** De ruter, som folk bruger til at nå frem til landsbyen, og de ruter/spor man bruger for at komme fra det et sted til et andet. Med andre ord landsbyens veje og stier. **Nodes:** Hvor større ruter løber sammen og måske skaber en pladsdannelse. **Districts:** Landsbyens forskellige, typiske og let genkendelige delområder.

De fem tilgange giver tilsammen et overblik over en enkelt landsby og dens tilstand. Og det er en god analyseramme for Jørgen Møller, når han netop først nærmer sig en landsby i bil på landevej og siden bevæger sig ind i og rundt i den.

Læs mere i Kevin Lynchs 'The Image of the City', (1960), og i Jørgen Møllers artikel 'De afrakkede landsbyer i Danmark', der optræder i Årsrapporten 'Den blomstrende landsby – ressourcer og udfordringer', udgivet af SDU i 2009. Rapporten ligger på nettet.

TIL AT GRÆDE OVER

Men rigtigt mange landsbyer har simpelthen ikke muligheden for at vende udviklingen. De er blevet for forfaldne og befolkningsfattige, og det er dem, der skal væk – i øvrigt sammen med mindst 25 mio. kvadratmeter af de førnævnte landbrugsbygninger.

Hvilke landsbyer og bygninger, der skal væk, og til hvilken pris håber Jørgen Møller, at han kan bringe mere klarhed over med sin forskning. Han skoser regering og myndigheder for "fatal mangel på viden om landsbydanmark", og han mener også, at politikerne bevidst prøver at nedtone problemet, fordi det er så enormt. Det er endnu en kontroversiel udmelding, og det er han udmærket klar over.

"Jeg bedriver holdningsbaseret forskning – det gør jeg. Det ligger mig meget på sinde, at landsbyerne skal overleve, og min vision er, at de skal være smukke. Men skal vi opnå det, kræver det mindre romantik og mere realisme."

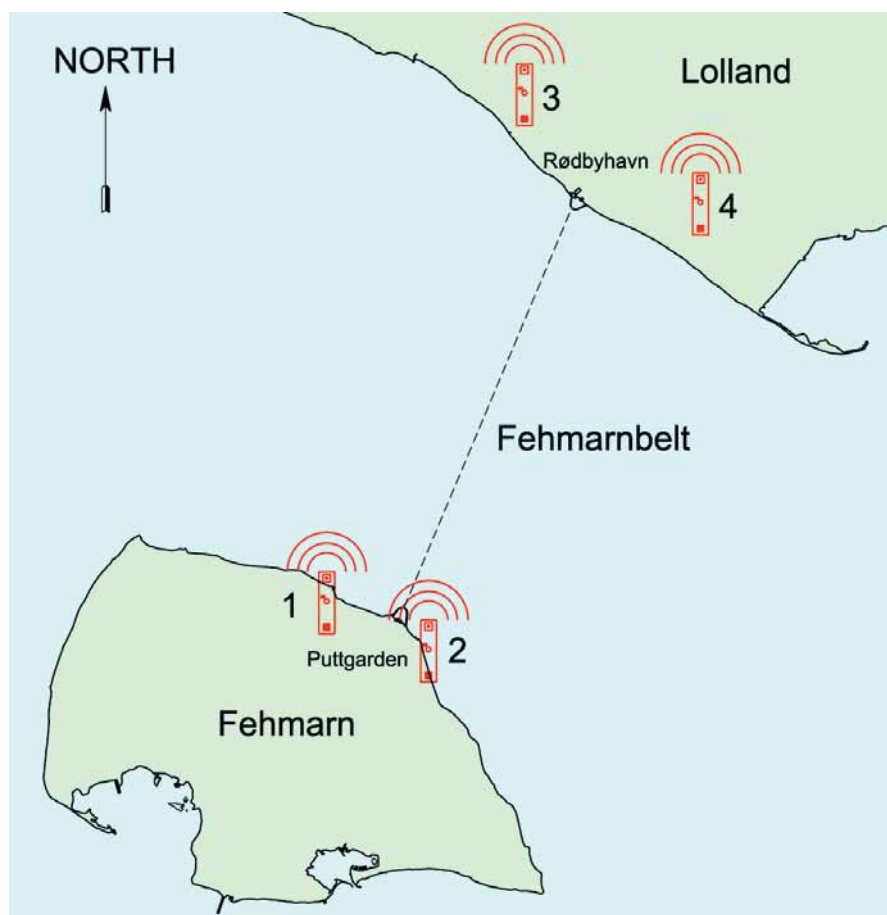
Bag det nøgterne forskerblik gemmer der sig dog også en romantiker.

"Det er rigtigt trist – det er lige til at græde over," udbryder han f.eks., mens vi kører igennem Albæk, hvor de berømte, smukke gamle gårde har haft en noget mere ærgerlig skæbne end den smukke ombyggede gård i Vestrup.

Romantikken giver ham sammen med forskerens nysgerrighed energien til at blive ved.

"Min kone spørger tit: 'Bliver du aldrig træt af at kigge på det gamle bras?' Og til det er svaret nej, det gør jeg ikke. Jeg finder mønstre i det, og de er anlæg til teorier, f.eks. om 'de døende landsbyhovedgader,'" konstaterer han. ◀◀

Positioneringssystem til den faste forbindelse over Femern Bælt

Omtrentlig placering af de fire nye GNSS-stationer ved Femern Bælt.

For at kunne etablere den faste forbindelse over Femern Bælt er det nødvendigt med et præcist og veldefineret system til bestemmelse af positioner, herunder et geodætisk grundlag, der kan anvendes til projektering, opmåling, afsætning m.m.

Risikoen eksisterer, og konsekvenserne kan være nærmest uoverskuelige, hvis der i forbindelse med etablering af en bro eller en tunnel på tværs af en lande-grænse sker forvekslinger mellem de nationale geodætiske systemer.

Den faste forbindelse over Femern Bælt skal etableres mellem Puttgarden på øen Fehmarn i Tyskland og Rødbyhavn på Lolland, henover den nationale grænse mellem Tyskland og Danmark.

Geofysiske og geotekniske forundersøgelser samt arbejdet med miljøundersøgelser i Tyskland og Danmark er i fuld gang, og det er planen, at forbindelsen

skal åbne i 2020. Mere information om den faste forbindelse over Femern Bælt, herunder information om planer og aktuelle aktiviteter, findes på www.femern.dk. I skrivende stund er det ikke afklaret, om forbindelsen skal være en bro eller en tunnel.

TILPASSET GEODÆTISK GRUNDLAG

De fleste lande i Europa har deres egne geodætiske systemer, det gælder også for Tyskland og Danmark. Der er en vis grad af koordination gennem internationale geodætiske samarbejder, men hvert land laver sin egen realisering af de enkelte systemer.

Derfor er der forskelle mellem de tyske og danske geodætiske systemer, og det blev meget tidligt i planlægningsfasen besluttet at etablere et projekt-specifikt geodætisk grundlag for arbejdet med den faste forbindelse over Femern Bælt. Et projekt-specifikt geodætisk grundlag reducerer risikoen for at sammenblande de forskellige nationale systemer, men det giver også mulighed for at etablere et geodætisk grundlag, som er specifikt tilpasset det relativt lille geografiske område, hvori anlægsarbejdet foregår.

I dag udføres meget landmålingsarbejde med GNSS (GNSS, Global Navigation Satellite Systems, er en fællesbetegnelse

GNSS-station på Lolland.

for GPS og lignende systemer, herunder det russiske GLONASS og det europæiske Galileo). Dermed består det nødvendige geodætiske grundlag af et 3D-referencesystem og en referenceramme til GNSS-positionering, et højdesystem og en geoidmodel til arbejdet med højder, samt en kortprojektion til angivelse af plane koordinater i kort og tegninger.

Det er også vigtigt, at der foreligger mulighed for at kunne bestemme positioner med høj nøjagtighed i arbejdsområdet, hvorfor en realtids GNSS-baseret positionerings-service (en RTK-tjeneste) er etableret.

Samlet betegnes det geodætiske grund-

lag og RTK-tjenesten som Fehmarnbelt Positioning System (FBPS), og det geodætiske grundlag betegnes som Fehmarnbelt Coordinate System (FCS). Disse forkortelser anvendes i det følgende, hvor vi beskriver det geodætiske grundlag samt RTK-tjenesten, der er etableret specifikt til arbejdet med den faste forbindelse over Femern Bælt.

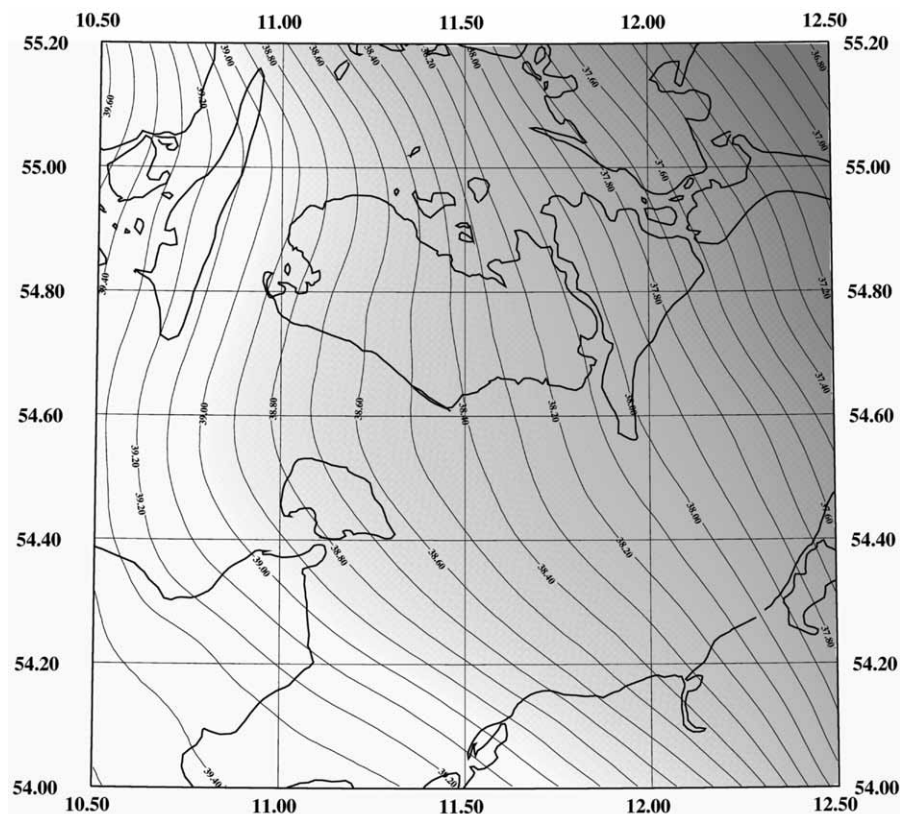
3D-REFERENCERAMME

Referencesystemet for FCS er International Terrestrial Reference System (ITRS), som er det mest præcise globale referencesystem, der hidtil er defineret. Dette system anvendes til GNSS, og med

anvendelse af ITRS sikres således en tæt tilknytning mellem FCS og de globale satellitsystemer, der anvendes til positionering. Den valgte realisering er ITRF2005, der er den nyeste realisering af systemet.

I løbet af efteråret 2009 blev der etableret fire permanente GNSS-stationer omkring Femern Bælt – to på Fehmarn og to på Lolland.

De fire stationer er etableret som geodætiske stationer, og de er designet, så der forventes en minimal egen-bevægelse af stationerne. GNSS-antennener er monteret på tre meter høje betonpiller, der er funderet med henblik på minimale sæt-

Konturkurver for Femern Bælt geoidmodellen. Konturinterval er 10 cm.

ninger. GNSS-modtager, kommunikationsudstyr, etc., er placeret i et kabinet ved siden af betonpillen.

Efter etablering af stationerne og installation af GNSS- og kommunikationsudstyr blev der indsamlet syv døgn data fra alle fire stationer. Koordinater til stationerne er efterfølgende beregnet af Kort & Matrikelstyrelsen (KMS) med reference til internationale GNSS-stationer med koordinater i ITRF2005. På den måde er ITRF2005 realiseret i Femern Bælt-området, og en referenceramme for positionering i tre dimensioner er etableret.

HØJDESYSTEM OG KORTPROJEKTION

Højdeforskellen mellem Tyskland og Danmark er kendt fra et hydrostatisk niveaulement mellem Rødbyhavn og Puttgarten, der blev udført i 1987. Der er udført præcisionsniveaulementer fra sikre punktgrupper i baglandet og frem til tilknytningspunkterne for det hydrostatiske niveaulement. Punkter med stor egenbevægelse er udelukket, og det hydrostatiske

niveaulement er herefter benyttet til højdeoverførsel mellem Tyskland og Danmark. Næste skridt er fastlæggelse af middelvandstanden i Femern Bælt, samt etablering af et projektspecifikt højdesystem.

I Østersøområdet sker der en langsom relativ stigning af middelvandstanden i forhold til de omkringliggende landområder, og derfor blev en analyse af vandstandsdata fra Rødbyhavn, Puttgarten og Heiligenhafen på det tyske fastland udført i samarbejde med KMS samt DTU-Space. Analysen af de seneste 20 års vandstandsmålinger viste en stigning i vandstanden i Femern Bælt på ca. 2 mm pr. år.

Vandstandsdata blev anvendt til fastlæggelse af den aktuelle middelvandstand i Femern Bælt, og nul-niveauet for FCS Vertikal Reference 2010 (FCSVR10) er således sammenfaldende med middelvandstanden i 2010. Herved afviger nul-niveauet i FCSVR10 fra både det tyske og danske højdesystem.

Efterfølgende udførtes et præcisionsniveaulement for dels at bestemme koter til de permanente GNSS-stationer, og dels for at bestemme FCSVR10-koter til et antal eksisterende højdefikspunkter på Fehmarn og Lolland.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at koterne i FCSVR10 højdesystemet afviger fra koter i både det tyske DHHN92 og det danske DVR90 højdesystem. Forskellen mellem FCSVR10 og de nationale højdesystemer varierer mellem ca. 2 og 6 cm i området nær Femern Bælt. Forskellen er ikke en konstant værdi grundet lokale bevægelser af jordoverfladen i de kystnære områder på Fehmarn og Lolland, så det er vigtigt at benytte geoidmodellerne ved præcise omregninger.

Som grundlag for udvikling af en lokal geoidmodel for Femern Bælt, har DTU-Space indsamlet enkelte nye tyngdedata for at supplere den eksisterende tyngdedatabase. Disse data blev herefter anvendt til udvikling af en lokal geoidmodel for Femern Bælt-området. Geoidmodellen er tilpasset FCSVR10 højdesystemet og ITRF2005, og modellen kan anvendes til omregning mellem koter og ellipsoidehøjder.

Den sidste del af det geodætiske grundlag er kortprojektion. Her er tale om en transvers merkator projektion (ligesom UTM og DKTM), men med lokal tilpasning, så der opnås en så lille skalfaktor, som det er muligt i projektområdet. Endvidere er der valgt en falsk Easting-værdi, så alle Easting-koordinater for punkter i projektområdet angivet i FCS kortprojektion har værdier, der tydeligt afviger fra tyske UTM og Gauss Krüger koordinater og fra danske UTM- og DKTM-koordinater. Eksempelvis er forskellen mellem koordinater i FCS og DKTM zone 3 ca. 427 km i Easting og ca. 5.000 km i Northing. Forskellen skyldes primært de forskellige værdier for falsk Easting og Northing i de to kortprojektioner. Forskellen er ikke en konstant værdi, den er bl.a. afhængig af afstanden til de respektive kortprojektioners centralmeridianer.

For at lette arbejdet med det geodætiske grundlag for Femernforbindelsen er der udviklet et transformationsprogram, som gør det muligt dels at omregne mel-

lem forskellige koordinater i FCS, og dels at omregne til og fra de nationale tyske og danske geodætiske systemer.

Programmet hedder FB_Trans og er lavet som en special version af KMS' program KMSTrans.

OPSAMLING OG STATUS

I løbet af 2009 og 2010 blev det geodætiske grundlag og en RTK-tjeneste for den faste forbindelse over Femern Bælt etableret.

Fire permanente stationer blev bygget i efteråret 2009, og elektronikken blev

gjort klar i løbet af vinteren. Data til bestemmelse af koordinater for stationerne blev indsamlet i februar, og stationskoordinaterne var klar i marts 2010. Sideløbende hermed udførtes præcisionsniveaulement på Fehmarn og Lolland, så højdesystemet var færdigmålt og beregnet i maj måned. Herefter blev geoidmodellen tilpasset, transformationsparametre blev udledt og et transformationsprogram blev udviklet henover sommeren 2010. RTK-tjenesten blev etableret i løbet af foråret 2010 og kørte kontinuert på testbasis i juni og juli måned.

I juni blev der afholdt kursus for interne brugere, og den første eksterne bruger, Per Aarsleff A/S, tog RTK-tjenesten i brug i juli, mens den stadig kørte på testbasis. Endelig blev RTK-tjenesten erklæret operationel i august 2010, og det første eksterne brugerkursus blev afholdt den sidste uge i august.

Det samlede positioneringssystem, der er etableret til den faste forbindelse over Femern Bælt, er således nu taget i brug til geotekniske og geofysiske undersøgelser. ◀◀

RTK-tjeneste til den faste forbindelse over Femern Bælt

For at sikre muligheden for nøjagtig GNSS-positionering ved arbejdet med den faste forbindelse over Femern Bælt er der etableret en service til realtids kinematisk GNSS-positionering (RTK). RTK-tjenesten er baseret på GNSS-data fra fire nye GNSS-stationer ved Femern Bælt samt fire andre GNSS-stationer placeret lidt længere væk i henholdsvis Tyskland og Danmark.

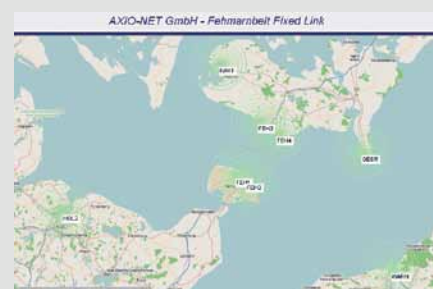
Der er tale om en netværks RTK-tjeneste, der er baseret på det tyske GEO++ software. Etablering og drift af RTK-tjenesten var i EU-udbud i 2009, og opgaven blev vundet af det tyske firma AXIO-NET, der i forvejen driver RTK-tjenester i bl.a. Tyskland.

RTK-tjenesten er udviklet med fokus på robusthed, hvorfor der er etableret to kontrolcentre, som er placeret på to forskellige adresser i Tyskland. Der anvendes endvidere tre forskellige kommunika-

tionslinjer mellem GNSS-stationerne og kontrolcentrene, og RTK-korrekationer distribueres til RTK-brugere på to forskellige måder: via UHF-radio og via mobilnettet.

Da en stor del af aktiviteten omkring Femernforbindelsen skal foregå på havet i Femern Bælt, hvor der er frit sigte fra kyst til kyst, er det fordelagtigt med en radiobaseret RTK-tjeneste. Det er billige i drift end en tjeneste, der er baseret på mobilnettet midt i et grænseområde.

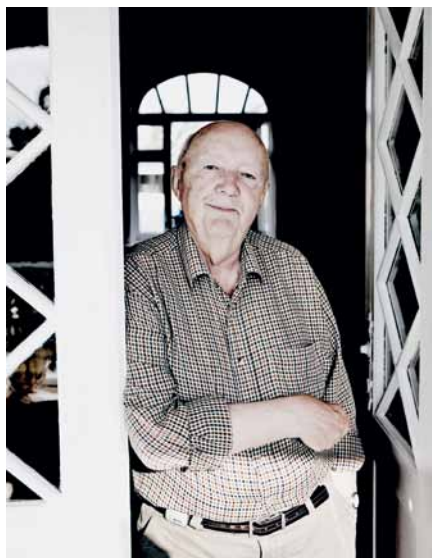
Med fire forskellige radiofrekvenser er det også muligt at skifte mellem frekvenserne, hvis det viser sig, at signalet på en af frekvenserne bliver blokeret af fartøjer, kraner el. lign. mellem radiosendemasten på land og RTK-roveren på havet. Yderligere oplysninger om RTK-tjenesten kan ses på tjenestens hjemmeside: <http://femern.axio-net.eu/> ◀◀

De otte GNSS-stationer, der indgår i drift af RTK-tjenesten, markeret med grønne cirkler

Et stykke af vores tid

BOGANMELDELSE. Med landinspektørens evne for kortlægning har Knud Sørensen i sin seneste bog 'Erindringer' kortlagt de sidste 80 års Danmarkshistorie fortalt gennem et tilfældigt menneskeliv – sit eget.

KNUD SØRENSEN

Knud Sørensen er 82 år og født i Hjørring, men bosat i sin valgstavns Nykøbing Mors. Han er prisbelønnet digter og uddannet landinspektør, fra 1958 til 1984 med egen praksis på Mors. Som digter debuterede han sammen med Klaus Rifbjerg i tidsskriftet Hvedekorn i 1952. Siden er det blevet til en lang række digtsamlinger, noveller, fortællinger, fagbøger, romaner og nu hans samlede Erindringer. Knud Sørensen har modtaget flere priser for sit forfatterskab, bl.a. Kritikerprisen i 1997, Blicherprisen i 1994 samt Landbrugets Kulturpris i 1982.

Erindringen er den historie, vi fortæller om os selv", sagde anmelder Erik Skyum-Nielsen engang, og i det ligger vel, at enhver erindringsbog kun kan være subjektiv.

I så fald skiller digter og landinspektør Knud Sørensen sig ud, for med landinspektørens evne for kortlægning har han samtidig kortlagt et rids af de sidste 80 års Danmarkshistorie – fortalt gennem et tilfældigt menneskeliv, nemlig sit eget.

Bogen er en samlet udgivelse af bind 1 og 2 af hans erindringer: 'Et stykke af min tid', (2006), og 'Kun slutningen mangler', (2008).

Allerede i titlerne fornemmer man den beskedenhed, der præger Knud Sørensen, og i bogens første sætning varsles hans enorme livsappetit:

"Jeg greb fat i det stykke af tiden der skulle blive mit lørdag d. 10. marts 1928".

Knud Sørensen er altså 82 år og som forfatterkollega og menneske, der er præcis 40 år yngre, synes jeg, at man burde tvinge alle forfattere over 80 til at skrive deres erindringer, for de er nøglen også til min forståelse af min egen tid.

Hans leg med egen erindring, gamle breve og aviser og en god portion historisk viden sætter nemlig tiden i perspektiv.

MEDSKYLDIG I LANDSKABET

Da jeg i forbindelse med angrebet på World Trade Center i 2001, hvor den vestlige verden gik i angstpsykose, spurgte Knud Sørensen, om han troede, vi levede

i verdens sidste dage, smilede han sit lille skæve smil og sagde: "Nej, jeg tror, verden er et tryggere sted at være i dag."

Men han har også oplevet en verdenskrig, Cubakrisen, Stalins død og atomangsten under Den kolde krig. Og så har han oplevet et Danmark under voldsom fysisk forandring og er selv medskyldig i det geometriske landskab, der præger landet i dag efter utallige afviklinger og udstykninger af store jyske landbrug og sjællandske forureninger med sommerhusparceller og byggespekulanter.

Han har også set Børgholm Kloster forsvinde i den blå luft en måneklar aften i 1962, en historie han, som et rationelt menneske med begge ben på jorden, først turde skrive om 40 år efter. En landinspektør kender sit landskab, og der hvor klosteret skulle ligge, lå det bare ikke den aften. At han ikke er den eneste, der har oplevet præcis det, fremgår af reaktionerne, da han første gang fortalte historien offentligt, og den må man læse med hans egne ord i bogen.

Ligesom man også selv må læse om hans korte flirt med modstandsbevægelsen under krigens sidste dage, og de konsekvenser den fik – konsekvenser han stadig i dag har svært ved at forlige sig med. En aktion han må bære med sig alene, til han dør, for i dag er de tre andre i gruppen døde, og de talte aldrig om det siden.

TABET AF KAFFEBORDET

Knud Sørensen blev født en vinterdag i

Hjørring, dengang man nedladende kaldte Frederikshavn 'gaden derude ved Kattégat', og man skulle passe på ikke at blive kørt ned af hestevogne. Depressionen havde sendt arbejdsløsheden op på 15 pct. Det var kun 10 år siden, Europa havde været i krig, og kun 12 år til det skulle ske igen.

Han var enebarn, og hans far arbejdede ved jernbanen. Måske var det netop farens dagligdag med nøjagtige udregninger af trafikplaner og ankomster og afgang, der blev medvirkende til, at Knud Sørensen, efter en flirt med journalistikken og kemien, fandt sit rette erhverv som landinspektør.

I hvert fald sagde man aldrig i barn-domshjemmet, at klokken var kvart i tolv, men at den var 11.44, og faren udregnede den lille Knuds skolerute på minuttet. Han skulle gå hjemmefra kl. 7.42, indtil faren opdagede, at han gerne samlede kastanjer på vejen, hvorefter afgang blev rettet til 7.39.

Det er den slags små detaljer, der gør bogen stærk, der hvor anekdoterne får lov at fortælle sig selv og lidt til.

Hør her hvordan han mange år senere, efter at have slået sig ned på Mors som selvstændig landinspektør, fortæller om et lille stykke kulturhistorie, der forsvandt med kvindefrigørelsen, nemlig de centrale kaffeborde, der altid var på den egn i forbindelse med udstykning af gårdene. Kaffeborde, Knud Sørensen elskede, og som blev direkte kilder til en del digte, han skrev gennem årene. Det

var her man kunne iagttage og opleve mennesker og deres skæbner i det, vi i dag kalder udkantsdanmark:

"Det med kaffebordene varede ved til op i halvfjerdsere (...) så var det jo at kvinderne fik udearbejde, og da mændene ikke kunne bage og heller ikke lave kaffe, kunne det nu og da blive til en øl fra køleskabet nydt på gårdspladsen. Og det gik der ikke halvanden time med. Pludselig kunne man nå to sager på en eftermiddag, det blev næsten stressende at være landinspektør, og jeg begyndte at forlade erhvervet."

Han var 56 år, da han trak sig helt tilbage fra landinspektørgerningen for at få tid til at skrive de digte og historier, der fyldte ham. Over 40 bøger er det blevet til. I fortællende socialrealistisk stil skildrede han mennesker og deres skæbner. Knud Sørensen er blevet kaldt hjemstavnsdigter, men faktisk er Mors hans 'valgstavn', som han kalder det. Men for de københavnske anmeldere er Hjørring og Mors måske det samme?

FRA SØBORG TIL MORS

Det var tilfældigt, at Knud Sørensen endte på Mors sammen med sin hustru Anne-Marie, som han havde levet sammen med i 60 år, da hun døde i 2005.

Han gjorde det, man gjorde som nyuddannet, han satte nåle i et Danmarkskort i de byer, hvor der var et dommerkontor, men ingen landinspektør, hvorefter man gik i gang med at undersøge forretningsgrundlaget.

I mellemtiden så han dog en annonce i avisen, en landinspektørpraksis var til salg på Mors. Han tog turen til Mors, forresten med færgen mellem Pinen og Plagen, for Sallingsundbroen målte han først selv op mange år senere, da den blev vedtaget.

Her levede og arbejdede han, og store dele af bogen består af fine beretninger om mennesker og den psykologi, man også skal tillære sig, når skæbner står på spil, og fædrene gårde afvikles, eller nedrivede nabostridigheder skal bilægges.

Sideløbende, både i ungdomsårene og som voksen, skrev Knud Sørensen digte. Ikke noget han talte om, men han debu-

terede i 1952 sammen med en ung herre ved navn Klaus Rifbjerg.

Knud Sørensen havde uddannet sig i København og oplevede skiftet fra Søborg nord for hovedstaden til Nykøbing Mors som et skift fra en soveby til en vågenby. For i Nykøbing var livet samlet i et lokalområde med skoler og arbejdspladser og butikker indenfor få hundrede meter. Søborg var øde om dagen, for folk tog væk for at arbejde.

Dog savnede han et kunstliv og var derfor med til at oprette kunstforeninger og oplæsninger og udstillinger og er stadig i dag en engageret kulturel kraft på Mors.

Jeg husker, da jeg også selv blev inviteret til Mors for at læse op af min seneste roman. Der sad Knud Sørensen med sit milde smil nede bagved og lyttede. Han kom hen i kaffepausen for at tale om løst og fast, som om vi altid havde kendt hinanden.

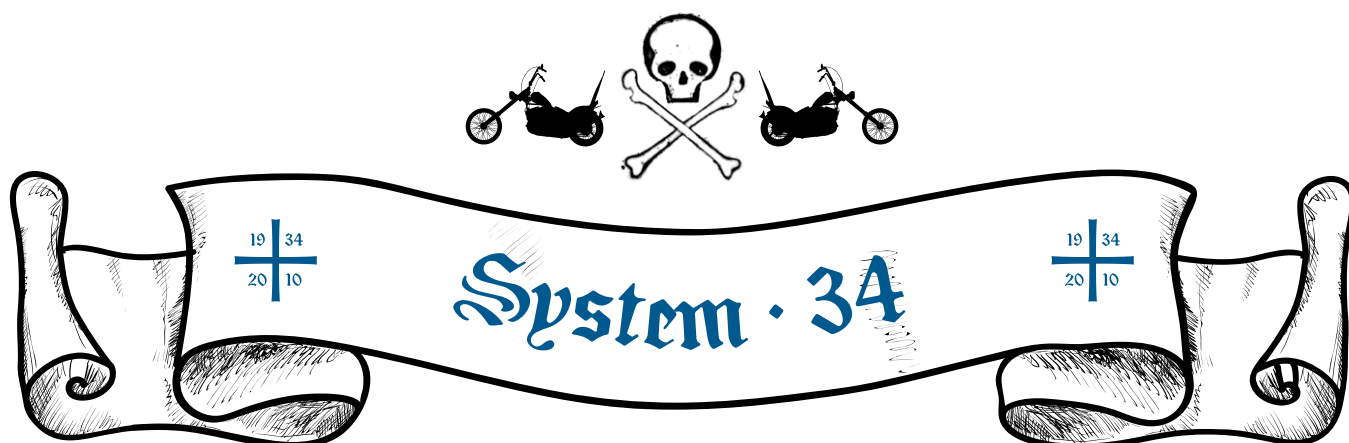
Da jeg sidste år besøgte ham og spiste frokost i hans have med de 104 roser, gik det op for mig, at han er lige så fremtids- som fortidsorienteret. Og selv om han godt ved, at han næppe kommer til at opleve det, følger han med fascination de seneste års udvikling af danskernes 'indre bonde', som han kalder det nye fokus på økologi, klima og miljø. En slags ny kollektiv bevidsthed, der måske en dag i en ny form vil gribe tilbage til tiden før det geometriske landskab.

Knud Sørensen er et stykke gavmildt omvandrende historie, og jeg kan kun anbefale hans fint fortalte erindringer.

Trisse Gejl, f. 1968, er prisenomineret forfatter og har udgivet seks romaner og modtaget Statens Kunstfonds treårige arbejdslegat for sit forfatterskab. Hendes seneste roman er 'Skjul' fra 2008. Hun underviser i 'Skrivekunst' på Syddansk Universitet og har en ny roman på vej til foråret.

Knud Sørensen: 'Erindringer'. Gyldendal, 2010, 320 sider, 299 kr. (Vejledende pris)

MC Surveyors Hædrer System 34 for lang og tro tjeneste

RESPEKT. En lørdag i august drog en håndfuld bikere med landinspektørbaggrund mod Mols Bjerger for med nordjysk lune at vise System 34 en sidste respekt. Med eksklusiv eneret for Danmark kan 'Landinspektøren' bringe præsidenten for MC Surveyors gravtale for det nu heden-gangne referencesystem.

Kære Fellow Surveyors,

Vi er i dag samlet her på Agri Baunehøj for at råde bod på en skammelig forglemmelse af den danske landinspektørstand og statslige matrikulære styrelse. For-glemmelsen går ud på, at ingen part i dette land på tilbørlig vis har vist det nu heden-gangne referencesystem, System 34, den respekt at stede det endeligt til hvile. Betragt os derfor i al beskedenhed som vor tids korsridere med æresbegreberne intakte, når vi i dag med en kran-senedlæggelse vil markere afslutningen på en æra i dansk opmålingshistorie.

System 34, du blev undfanget for 76 år siden i en tid, hvor præsten, degnen og

landinspektøren var dem, man respek-te-rede i de små landsbyer, godt støttet af mejeristen og brugsuddeleren fra en an-delsbevægelse, der sikrede den øgede vel-stand i danske landområder op gennem de følgende mange år. Her ved Agri Baunehøj med dit CPR-nr. 96-01-001 fik du de-fineret din navle med det unikke koordi-natsæt 200.000, 200.000 og en retning på 1. akse, der pegede væk fra landets metropol og mod det, vi i dag kender som Udkantsdanmark. En decentral gestus, som kendetegner dit inderste væsen.

Du har i dag fået nogle pap-søskende, som vil det anderledes. Indvandret syd-fra og med aner fra det store udland. De

SYSTEM 34

Referencesystemet System 34 blev udviklet i 1930'erne, da der viste sig behov for et dansk koordinatsystem til anvendelse til såvel matrikulære som militære formål. System 34 var et to-dimensionalt, horisontalt, koordinatsystem. Positioner blev angivet med y-x koordinater, hvor y-aksen var tilnærmelsesvis orienteret mod nord, og x-aksen var orienteret mod vest. System 34 var baseret på GI-nettet og havde en afstandskorrektionen på maksimalt 5 cm/km.

I 2006 ophørte anvendelse af System 34 i statslige institutioner (herunder KMS) og i kommunernes grundkort. I dag bliver de fleste geografiske data udvekslet, lagret og bearbejdet i det fælleseuropæiske koordinatsystem UTM/ETRS89. Det gælder såvel tekniske målinger som alle matrikulære målinger.

I 2010 anvendes System 34 fortsat i bygge- og anlægsbranchen, men her forventes anvendelsen gradvist at ophøre efter introduktion af DKTM 1. maj 2010.

Kilde: KMS

MC SURVEYORS

Klubben opstod i miljøet omkring landinspektøruddannelsen ved Aalborg Universitet på fremsynet initiativ af landinspektør Torben Knudsen (Knudsen DK) i 2006. Klubben har senere bredt sig til også at omfatte medlemmer med rod andre steder. Medlemmerne er alle landinspektører og aktive motorcyklister med hang til det glade bikerliv. Der findes dog også 'Hang-arounds', som trofast holder ved. Klublivet er præget af lige dele anarki, humor og et seriøst behov for frisk luft. Socialt samvær og en god historie er nøgleord i de arrangementer, der gennemføres. Skulle der ude i det ganske land sidde en landinspektør med kværn, kørekort og et lyst sind, som har lyst til at være medlem af MC Surveyors, kan man søge om optagelse i gruppen via Facebook eller kontakte et af de fuldgyltige medlemmer.

taler et andet sprog og har en 1. akse, der vender mod øst, og understreger den tiltagende centralisering i vort samfund. Dine pap-søskende lyder mærkelige navne som UTM ETRS89, Kp2000 og DKTM. Deres forældre yngler som aldrig før, og vi er bekymrede for deres levetid. Anderledes var det med dig, som vi, der er samlet her i dag, er vokset op med og opfatter som den faste klippe i vort faglige liv.

Men koordinattransformationer til andre referencesystemer blev din død. Nogen synes det blev for svært, men måske ser de ikke skønheden i dit 11 grads polynomium? Måske skal alt bare ensrettes i globaliseringens hellige navn?

Vi vil på denne dag gerne yde dig den respekt, du fortjener, og takke dig for alt, hvad du har givet i ejendomsdannelsens og det tekniske fremskridts navn. Vidnesbyrdene om din eksistens er mange og vil stå til evig tid. Du var go' nok og kunne dit kram.

Men vi kan ikke lave om på historiens gang og håber, at du vil acceptere denne krans som en bod for den mangel på pli, som standen har udvist ved din bortgang.

Æret være System 34's minde! Vi vil nu holde 1 minuts stilhed og derefter indtage den medbragte gravøl. ☘☘

Praktiske oplysninger

TILMELDING

Foretages hurtigst muligt på den efterfølgende tilmeldingsblanket.

Blanketten findes også på foreningens hjemmeside under Fagligt Møde 2011.

SEND BLANKETTEN TIL:

**Den danske
Landinspektørforening,
Kalvebod Brygge 31 – 33,
1780 København V,
att.: Lotte Helweg**

**Eller mail den til
fagligtmode@ddl.org**

Eller fax den til 33 18 48 99.

Ønsker til overnatning, måltider mv. afkrydses. Du bedes også sende blanketten, selv om du kun ønsker at deltage i selve mødet.

Tilmeldingen skal være sekretariatet i hænde senest den 10. januar 2011.

MØDEAFGIFT

Ved tilmelding senest 10. januar 2011 er afgiften 2.250 kr. Ved tilmelding efter den 10. januar er afgiften 2.550 kr. Mødeafgiften er momsfri.

FORPLEJNING OG OVERNATNING

Der betales for deltagelse i følgende:

- a)** Fredag (frokostbuffet med 1 øl + kaffe) kr. 285,-
- b)** Fredag (dagens middag 2 retter + 1 øl/vin/vand + kaffe og natmad) kr. 465,-
- c)** Overnatning fredag/lørdag inkl. morgenmad
- d)** Lørdag (frokostbuffet med 1 øl + kaffe) kr. 285,-
- e)** Fest (3 retters festmiddag, vin, kaffe og natmad) kr. 625,-
- f)** Overnatning lørdag/søndag inkl. morgenmad.

Forplejning under hele mødet, dvs. deltagelse i a), b), d) og e) koster i alt 1.660 kr. og er inkl. moms.

Prisen for overnatning afhænger af prisen på det værelse du tildeles. Prisen er inkl. moms. Se prisvariationen på tilmeldingsblanketten.

Ved deltagelse i samtlige måltider og med to overnatninger varierer den samlede pris fra 4.580 kr. (billigste overnatning og tilmelding før 10. januar) til 7.510 kr. (dyreste overnatning og tilmelding efter 10. januar).

FRITAGELSE FOR MØDEAFGIFT

Fuldtidsarbejdsløse (tilmeldt jobcenteret), studentermedlemmer og pensionister betaler ikke mødeafgift.

VELKOMST

Navneskilt og program hentes ved sekretariats skranke ved ankomsten.

HOTEL NYBORG STRAND

Sengekapaciteten på Hotel Nyborg Strand omfatter også 3- og 4-sengsværelser. Priserne på tilmeldingsblanketten gælder for overnatning pr. person pr. nat fra fredag.

Hvis sekretariatet ikke kan imødekomme et værelsesønske, forbeholder vi os ret til at foretage omprioriteringer med eventuelle prisændringer til følge. Vi vil indtrængende anmode deltagerne om selv at slå sig sammen på 2-, 3- og 4-sengsværelser og skrive navne på tilmeldingsblanketten. Antallet af enkeltværelser er stærkt begrænset.

SESSIONER

På tilmeldingsblanketten er der rubriker, hvor du bedes afkrydse, hvilke sessioner du planlægger at deltage i. Det er alene en forhåndstilkendegivelse, så vi kan placere sessionerne i lokaler,

der passer i størrelsen til det forventede antal deltagere.

TILSKUD TIL REJSEUDGIFT

FOR FULDIDSARBEJDSLØSE

Fuldtidsarbejdsløse medlemmer kan få tilskud til transport. Tilskuddet vil svare til billigste offentlige transport. Kører flere i samme bil, udbetales kørselsgodtgørelse til føreren efter statens regler, men kun hvis tilskuddet er lavere end de samlede tilsvarende udgifter til offentlig transport.

Tilskuddet ydes af ALF og vil blive overført til dit pengeinstitut ved henvendelse til foreningens sekretariat under Fagligt Møde.

MOMS

Mødeafgiften på 2.250,-/2.550,- kr. er momsfri, medens betaling for forplejning og overnatning er inkl. moms.

BETALING UNDER FAGLIGT MØDE

Vi modtager ikke kontant betaling for mødet.

Efter Fagligt møde sender vi en faktura. Husk at afkrydse betalingsadresse på tilmeldingsblanketten.

Fagligt møde 2011

PROGRAM

FREDAG DEN 4. FEBRUAR

10.00 – 18.30 Udstillingen er åben

10.30 – 12.00 Åbning

- Velkomst ved Søren Ladegaard Andersen, DdL
- Aktuelle foreningsforhold ved formand Henning Elmstrøm, DdL

11.00 – 12.30

- Ny planlov ved kontorchef Sanne Kjær, By- og Landskabsstyrelsen

12.30 – 14.00 Frokost

14.00 – 15.30 Session 1

- Udkants Danmark ved. arkitekt Jørgen Møller, AAU (evt. debat)

14.00 – 15.30 Session 2

- Danica Pension – brug din pension optimalt ved Bo Lykke, Danica

15.30 – 16.00 Pause

16.00 – 17.30 Session 3

- Landbrugsloven ved kontorchef Morten Blom Andersen, FødevarerErhverv

16.00 – 17.30 Session 4

- VFS og DKTM ved Ole Eiersted, KMS, Henning Andersen, COWI og Tom Weber, KMS

17.30 – 18.30 Udstiller Seminar

18.30 – 20.00 Middag

20.00 – 22.00 PLF møde

20.00 – 22.00 ALF møder

22.30 Natmad

PROGRAM

LØRDAG DEN 5. FEBRUAR

07.00 – 09.00 Morgenmad

09.00 – 17.00 Udstillingen er åben

09.00 – 10.00 Udstiller Seminar

09.00 – 10.30 KMS ved direktør Jesper Jarmbæk, KMS

- AAU Uddannelse og forskning ved School-leader Michael Tophøj Sørensen, AAU

10.30 – 12.00 Session a

- Mobil mapping/scanning ved Alan Barrow, ABA Surveying, og Poul Nørgaard, COWI

10.30 – 12.00 Session b

- Én dansk matrikel – København/Frederiksberg/KMS ved Jacob Højgaard-Geraa, KMS og Marianne Bo, praktiserende landinspektør Farum

10.30 – 12.00 Session c

- GIS i kommunerne ved GIS-koordinator Mie Mølbak, Randers Kommune

12.00 – 13.30 Frokost

13.30 – 15.00 DdL Generalforsamling

15.00 – 15.15 Pause

15.00 – 17.00 Kulturelt Carsten Bang

18.30 – 00.30 Middag, sang og socialt samvær.

- Musik: Pernille Dalmar Band

00.30 Natmad

*Indkaldelse til ordinær generalforsamling 2011 i***Den danske Landinspektørforening**

Vi indkalder til ordinær generalforsamling i DdL lørdag den 5. februar kl. 13.30 på Hotel Nyborg Strand. Dagsorden efter lovene.

Indkaldelse til generalforsamlingen vil også ske på forening-ens hjemmeside med 3 ugers varsel.

På generalforsamlingen behandles ethvert forslag eller emne, der er fremsat af bestyrelsen eller forelagt bestyrelsen af et medlem inden den 15. december 2010.

Da bestyrelsesmedlem Jacob Hesselbjerg er udtrådt af bestyrelsen i foråret 2010, skal der efter lovenes § 11, stk. 4 vælges nyt bestyrelsesmedlem.

*Med venlig hilsen
på bestyrelsens vegne*

*Henning Elmstrøm
Formand*

**ALF afholder medlemsmøder
fredag den 4. februar 2011 kl. 20
på Nyborg Strand**

Der afholdes medlemsmøder for medlemmerne af Ansatte Landinspektørers Forum, ALF, i forbindelse med Nyborgmødet 2011.

På møderne vil der bl.a. blive orienteret om de forestående overenskomstforhandlinger for landinspektørassistenter og om de offentlige overenskomstforhandlinger OK11.

Læs nærmere om medlemsmøderne på ALF's hjemmeside fra midt i januar måned. Der vil også blive udsendt e-mail til ALF-medlemmerne om medlemsmøderne.

Vi opfordrer samtidig ALF-medlemmerne til at holde deres e-mailadresse opdateret i medlemsregistret. Vi mangler stadig mange e-mailadresser. (Var du en af dem, der ikke fik en e-mail om lønstatistikspørgeskemaet?) Klik ind på DdL's hjemmeside www.ddl.org og log ind. Gå ind på 'Min Side' og opdatér din e-mailadresse under 'Kontaktoplysninger'.

*Med venlig hilsen
ALF-bestyrelsen*

Tilmelding til Fagligt Møde på Hotel Nyborg Strand

d. 4. februar – 5. februar 2011

Dine kontaktinformationer:

Privat:

Navn:	
E-mail:	Telefon i dagtimerne:
Adresse:	
Postnr. & by:	
Medlemsnr.	Cpr.nr.

Arbejdsplads:

Firma:	
Adresse:	Postnr. & by:
EANr.	Andet

Hvem skal betale for din deltagelse:

Faktura ønskes tilsendt privatadresse	☐
Faktura ønskes tilsendt arbejdsstedet	☐

Jeg planlægger at deltage i følgende:

PLF medlemsmøde	Fredag kl. 20.00	☐
ALF medlemsmøder	Fredag kl. 20.00	☐
DdL Generalforsamling	Lørdag kl. 15.00	☐

Jeg er tilknyttet:

Gruppe 1 (PLF)	☐
Gruppe 2 (ALF)	☐
Kandidatårgang	

Jeg er:

Session	Fredag kl. 14.00-15.30	1	☐
		2	☐
Session	Fredag kl. 16.00-17.30	3	☐
		4	☐
Session	Lørdag kl. 10.30-12.00	A	☐
		B	☐
		C	☐

Arbejdsledig fuld tid	☐
Studentermedlem	☐
Pensionist	☐
Andet (gæst)	☐

Tilmelding til sessions er ikke bindende.

Jeg ønsker overnatning såfremt det er muligt (prioriteret 1-5) på Nyborg Strand:

Enkeltværelse		Fra kr. 535,- til 1.050,-
Dobbeltværelse		Fra kr. 400,- til 565,-
3-sengsværelse		Kr. 395,-
4-sengsværelse		Kr. 335,-
Hesselet		
Enkeltværelse		Kr. 1.650,-

Jeg vil gerne dele værelse med:

Andre ønsker:

Jeg ønsker forplejning og overnatning:

Torsdag	Aftens- og natmad	☐
Fredag	Frokost	☐
	Aftens- og natmad	☐
Lørdag	Frokost	☐
	Festmiddag	☐
Overnatning	Torsdag/fredag	☐
	Fredag/lørdag	☐
	Lørdag/søndag	☐

Ønsker ikke overnatning eller forplejning	☐
---	--------------------------

Mød Danica Pension på Hotel Nyborg Strand

Som medlem af Den danske Landinspektørforening har du igennem de seneste mange år haft muligheden for at møde Danica Pension på jeres Faglige møde på Hotel Nyborg Strand.

Vi har styrket vores, i forvejen, gode samarbejde med DdL, og planlægger som noget nyt på det næste Faglige møde, den 4.- 5. februar 2011, at afholde en workshop. Du vil som medlem have mulighed for at møde op og sikre dig, at du udnytter din pensionsordning helt optimalt.

I en travl hverdag med masser af gøremål, er det vores erfaring, at pensionsopsparingen ikke altid står øverst på din 'to-do-liste', hvilket naturligvis heller ikke er nødvendigt. Det er dog vores erfaring, at dine personlige behov og ønsker løbende ændrer sig, og derfor anbefaler vi i Danica Pension, at du jævnligt gennemgår eller får gennemgået din pensionsordning.

Måske er det ved at være længe siden, du har taget stilling til din pensionsordning? En deltagelse på Danica Pensions workshop kan måske være en overvejelse værd. Her vil vi gennemgå de forskellige elementer i pensionsaftalen, og hvilke overvejelser der kan være relevante for dig. Målet er at klæde dig bedst muligt på, så du kan træffe de rigtige beslutninger for din egen pensionsordning.

Workshoppen vil være baseret på en dialog med dig som deltager, så vi i fællesskab kan skabe vejen mod en bedre og mere personlig pensionsordning til dig.

Du kan også bruge det Faglige møde på Hotel Nyborg Strand til at få et personligt møde med en pensionsrådgiver fra Danica Pension. I løbet af januar måned vil du modtage en mail med nærmere informationer. Du er naturligvis også meget velkommen til at møde op på vores sædvanlige stand til en uformel snak.

Danica Pension og DdL arbejder løbende på at optimere dine vilkår for din pensionsopsparing – faktisk nedsætter vi administrationsomkostningen på alle dine indbetalinger og reducerer depotomkostningerne på Danica Balance og Danica Link fra den 1. januar 2011. Vi håber, at forbedringerne og dette nye initiativ på Fagligt møde kan være med til at støtte op om vores mål om en god og nærværende pensionsordning for dig som medlem i Den danske Landinspektørforening.

Vi ses på Nyborg Strand til februar!

Vidste du, at vi har
sænket vores
firmakunders direkte
omkostninger med
24 procent i de
seneste 5 år?

Det sikre valg

Danica Pension

SKELMÆRKER
MV-MÆRKER
SORTLAKEREDE SKELPÆLE
GALVANISEREDE SKELPÆLE
RØD/HVIDE, KORTE SKELPÆLE
SKELSØM
MV-MÆRKESØM
AFSÆTNINGSPÆLE I TRÆ

DSM
DANSK SKELMÆRKEFABRIK

LEVERANDØR AF DEN DANSKE LANDINSPEKTØRFORENING'S SKELMÆRKER

Ebstrupvej 58, Ebstrup, 8600 Silkeborg
Tlf. 70 20 63 63 Fax 70 20 63 64
e-mail: mail@dsm-silkeborg.dk
eller via DdL's hjemmeside: www.ddl.org

Har du overblik?

Vi søger en erfaren (+ 5 år) landinspektør, der har lyst til at prøve kræfter med at arbejde med myndighedshåndtering og ejendomsret på en bred vifte af tværfaglige opgaver i mange størrelser, på en af Danmarks bedste landinspektørarbejdspladser.

Du kan læse mere om jobbet på www.cowi.dk

COWI er en førende nordeuropæisk rådgivningsvirksomhed. Vi arbejder med ingeniørteknik, miljø og samfundsøkonomi over hele verden under hensyn til miljø og samfund. COWI er førende på sit felt, fordi vores 6.000 medarbejdere hver især er det på deres.

COWI

Kongens Lyngby
Parallevej 2
2800 Kongens Lyngby
Tlf. 45 97 22 11
www.cowi.dk

Landinspektører søges

Tvilum Landinspektørfirma A/S søger landinspektører til vore kontorer i Hillerød og Tårnby til selvstændig løsning af ejerlejlighedsopdelinger, matrikulære og tekniske opgaver.

Vi kan tilbyde dig:

- et job med spændende bygge- og udviklingsprojekter
- et selvstændigt og udfordrende job i et travlt og dynamisk miljø
- samarbejde med gode kollegaer, gode kontorfaciliteter og teknisk udstyr
- mulighed for personlig udvikling og deltagelse i kurser

Vi forventer at du:

- er resultatorienteret, kvalitetsbevidst og initiativrig
- har lyst og evner til kundekontakt og projektledelse
- har gode samarbejdsevner og godt humør
- har sans for forretningsmæssig drift

Ansøgning og CV sendes inden den 5. januar 2011 til:

Tvilum Landinspektørfirma A/S
Sønder Jernbanevej 4E
3400 Hillerød
Mail: tvilum@tvilum.dk

Yderligere oplysninger angående landinspektørstillingerne fås ved henvendelse til Børge Tvilum, Hillerød på tlf. 4825 1100

Tvilum Landinspektørfirma A/S udfører alle traditionelle matrikulære og tekniske landinspektørarbejder, juridisk rådgivning, by- og projektudvikling, lokalplanlægning, større byggeprojekter, ledningsregistrering og 3D-laserscanning.

Tvilum Landinspektørfirma A/S | Telefon 4825 1100 | www.tvilum.dk

Drevet af lyst til at forandre

1. oktober skiftede 44-årige Anne Kjølhede Revald fra en stilling i Vejdirektoratet til Region Syddanmark, hvor hun skal være projektchef for regionens indsats for præhospitalet.

Hvad skal du lave som projektchef for præhospitalet i Region Syddanmark?

"Jeg er en del af en it-stab, hvor vi er omkring 150 ansatte, og konkret sidder jeg i afdelingen for Projektgennemførelse og metode. Hver gang der skal gennemføres udviklingsprojekter i regionen, som involverer it, så kommer det igennem os. På det præ-hospitale område (Den præ-hospitale indsats er indsatsen uden for sygehuset over for akut syge, tilskadekomne og fødende, red.) er der i disse år en meget stor vækst, f.eks. indenfor sundhedsfaglig visitering, hvor der ude i alarmcentralernes kontrolrum sidder sundhedsfagligt personale og visiterer opkaldene og finder ud af, hvor alvorligt er

det her, skal vi sende en lægebil, eller en ambulance? Derfor har man fra it-staben sagt, at man er nødt til at være mere professionelle på området, så i stedet for at hvert projekt kommer ind som en ny ting og havner hos en 'tilfældig' projektleder i staben, har man valgt at gruppere det i programmer, og jeg er leder af et af de programmer."

Hvad laver I konkret i dit 'program'?

"En af de store ting, vi sidder med i øjeblikket, er idriftsættelsen af Sine-nettet (SIKKERHEDSNETtet). På baggrund af fyrværkerikatastrofen i Seest i 2004, hvor politi, beredskab og brandfolk ikke kunne kommunikere med hinanden, fordi de

havde forskelligt udstyr, blev det besluttet at etablere et fælles net, som alle beredskaber skal kunne koble op imod ved udgangen af april 2011, og her er vi konkret ved at udstyre vagtcentraler og ambulancer med udstyr, så kommunikationen kan foregå via Sine-nettet. En anden ting, som fylder rigtig meget, er det tvær-regionale udbud af kontrolrumsløsninger. Her havde staten lagt op til en løsning, men så viste det sig, at når det gælder sundhedsfaglig visitering i vagtcentraler, så stillede regionerne nogle faglige krav til løsningerne, som statens udbud ikke kunne håndtere. Derfor rullede man det statslige udbud tilbage, og i stedet er regionerne selv ved at strikke et udbud sammen om en sådan løsning. Jeg sidder med begge projekter, og i halen på dem kommer så indførelsen af elektroniske ambulancejournaler i hele Region Syddanmark."

Hvorfor valgte du at skifte til Region Syddanmark?

"Det var en kombination af flere ting. Jeg har boet i Vejle altid, men jeg har arbejdet i København i de seneste syv et halvt år, hvor jeg pendlet frem og tilbage mindst tre af ugens dage, og det var jeg efterhånden lidt træt af. Samtidig trængte jeg også til nye arbejdsmæssige udfordringer. Jeg har været med til rigtig mange spændende ting i mit arbejdsliv, men på et tidspunkt fik jeg det sådan, at jeg syntes, vi sad og snakkede om de samme ting som for 10-12 år siden. Så jeg var egentlig nået til et punkt, hvor jeg tænkte, hvilket projekt skal jeg nu kaste mig over. Derudover har jeg i mellemtiden fået taget en masteruddannelse i 'Public administration' (MPA) – den blev jeg færdig med i januar 2010 – og hele baggrunden for at tage den var jo, at jeg gerne ville noget mere med ledelse."

Hvorfor var en master særlig interessant?

"På et tidspunkt tænkte jeg, at nu har jeg givet og givet og givet til diverse netværk og holdt masser af oplæg på konferencer og lignende, så jeg trængte simpelt hen bare til selv at få fyldt på. Så det at sidde til forelæsning igen, læse faglitteratur og forholde sig teoretisk til ledelse

BLÅ BOG

Anne Kjølhede Revald, 44 år, fra Brejning ved Vejle

Uddannelse:

1985: Nysproglig student fra Rødkilde Gymnasium

1986-1992: Uddannet landinspektør. Specialeområde: Offentlig styring og arealforvaltning. Afgangsprøve om juridiske, økonomiske og miljømæssige konsekvenser ved skovrejsning.

1992-1994: Merkonomkursus i Virksomhedsøkonomi, Virksomhedsorganisation, Ledelse- og Samarbejde.

2009-2010: Master of Public Administration (MPA) fra Aalborg Universitet. Specialeområde: Strategisk ledelse i offentlige institutioner.

Ansættelser:

1993-1995: Sagsbehandler, Fyns Amt, Natur- og Vandmiljøafdelingen.

1995-2000: Konsulent, GIS Danmark A/S (nu Geodata Danmark).

2000-2003: It- og GIS-koordinator, Vejle Amt, Teknik- og Miljøforvaltningen.

2003-2005: Specialkonsulent, Amtsrådsforeningen (nu Danske Regioner).

2005: Projektleder og specialkonsulent, Kommunernes Landsforening.

2005-2010: It-projektleder, Vejdirektoratet.

1. oktober 2010-: Projektchef, Region Syddanmark.

sesmæssige ting og få nogle konkrete forskningsmæssige værktøjer på det område var utrolig spændende. At det så også var hårdt, fordi det er et års fuldtidsstudie, som man godt nok spreder ud over to år, men jeg tog det jo ved siden af mit fuldtidsarbejde som for en stor dels vedkommende lå i København, er en anden sag.”

Bruger du så den nye viden i dit arbejde?

”Det må man sige, for jeg laver jo ledelse, ledelse, ledelse. Det gjorde jeg også i mit tidligere job, men det er blevet skærpet i mit nye job, så det var også for at komme ud af boksen både fagligt, hvor tingene var begyndt at køre i ring for mig, men også fordi de ledelsesmæssige ting forudsætter, at man ved mere om ledelse end det konkrete fagområde. Så man kan sige, at MPA'en har givet mig et ståsted for at kunne flytte fagområde. Jeg har fået meget ud af det både personligt og fagligt, men man skal også være klar over, hvad man går ind til, for det er utrolig hårdt. Man må give afkald på mange ting i de år, det varer. Så hvis man tænker: 'Nu trænger jeg til at få fyldt på', så

vil jeg bestemt anbefale det, frem for at man tager en masse småkurser hist og her. Ved at gennemføre et forløb som en master, viser man også, at man kan tage det lange seje træk. Sådan er det jo også at arbejde som projektleder: Når man er god, så kan man både noget fagligt, men man kan også en helt masse på det personlige plan, men det forudsætter, at man har noget rygrad, så man kan stå det igennem.”

Når man læser dit cv, så går ordet 'it' igen i mange af dine tidligere jobs – hvad er det ved it, som er så spændende?

”Meget af det, der har drevet mig, har været effektivisering af forvaltningen, for it for it'ens skyld interesserer mig kun, mens jeg var i GIS Danmark. Derimod har det at lave forandringsledelse hele tiden interesseret mig. Jeg synes, at det er både spændende og meningsfyldt at effektivisere forvaltningen og gøre det bedre og nedbringe skrankepaveri og stille så mange oplysninger til rådighed som muligt for borgere og virksomheder på nettet som grundlag for en god dialog.

Det samme gælder det at skabe samarbejder på tværs af offentlige myndigheder, så man effektiviserer og arbejder sammen i stedet for at skabe siloer.

Grundlæggende er det spændende at være med til at definere nogle mulige løsninger og drøfte det med mulige interessenter og så rent faktisk også gennemføre det. Så i stedet for at være sådan en, der skriver læserbreve til aviserne, har jeg via mit job været med til at påvirke og løse nogle ting.”

Hvis du skal fremhæve et projekt, du er særligt stolt af, hvad er så det?

”Jeg vil nævne to: Miljøportalen, som jeg var med til at igangsætte og organisere, mens jeg var i Amtsrådsforeningen, og pilotprojektet for det digitale vejnet, som jeg lige nåede at være med til at igangsætte, inden jeg stoppede i Vejdirektoratet. Det er begge projekter, der er blevet til ved, at man har haft nogle visioner for noget stort. Der er mange, der vil kunne sige dårlige ting om de her projekter, men jeg går meget op i, at der er nogle visioner for et projekt, som flytter noget rent samfundsmæssigt, og det har begge de projekter.”

En del studerende giver udtryk for, at de gerne vil arbejde som projektledere, når de er færdige. Har du et godt råd til dem?

”Som projektleder skal man bevare en balance mellem at grave sig ned i noget fagspecifikt, samtidig med at man dygtiggør sig i nogle tværgående discipliner. Da jeg læste, lærte vi f.eks. ikke noget om økonomi, og for at kunne drive projekter skal man vide noget om økonomi. Selv tog jeg en halv merkonomuddannelse, og derudover har jeg været på flere budgetlægningskurser. Og så skal man kunne tænke rundt om en opgave. Med det mener jeg, at man skal turde tage fat i folk og sige, at det her er en god idé, man skal kunne skrive nogle business-cases, så man kan søge finansiering, man skal kunne finde ud af, hvor man kan søge penge til det projekt, man står med, og så skal man interessere sig for at samle folk om en opgave. Så man skal også være lidt menneskeinteresseret.” ◀◀

Den fornemste længdegrad

På en vulkanø langt ude i Atlanten står et hæsligt monument midt i de størknede lavamasser. Engang var stedet omdrejningspunktet for navigation til søs - og landmålerens og korttegnerens ageren på land. Længdegradernes 0-meridian forløb her i et par hundrede år. I dag er det blot historie.

Mange er af den opfattelse, at længdestregerne på globussen altid har været de samme – dvs. at det vi lærte i skolen i geografitimerne var den endegyldige sandhed. Og at 0-meridianen siden historiefortællingernes begyndelse har været placeret i Greenwich.

Men det er ikke hele historien.

Omkring år 150 e.v.t. fastslog den græske matematiker Ptolemæus, at 'verdens ende' måtte være på den yderste og vestligste ø i det dengang kendte Europa, El Hierro – den vestligste af De Kanariske Øer.

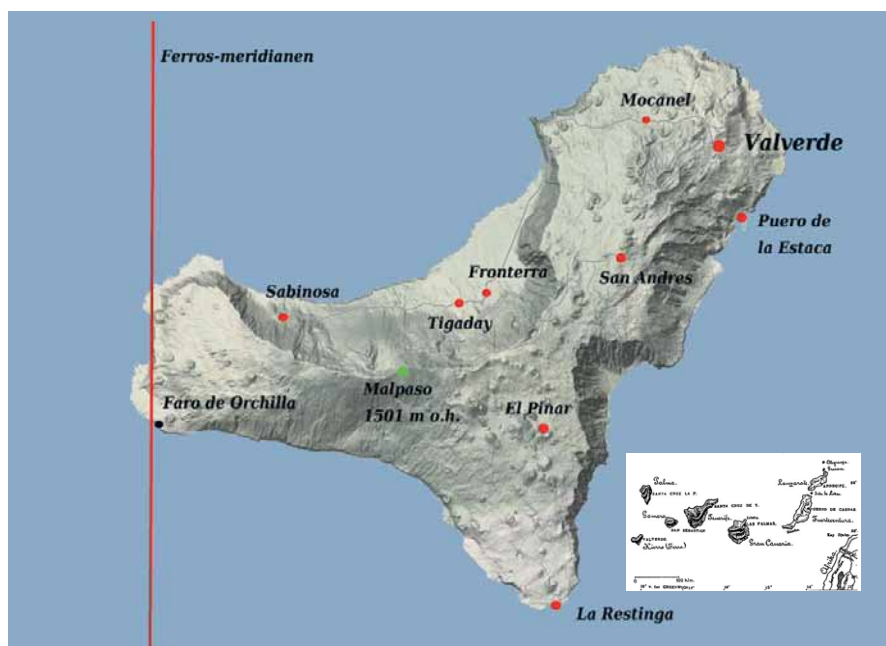
Kong Louis den XIII fastlagde i 1634 øens barske vestside til udgangspunkt for 0-meridianen, og de næste godt 200 år var en stor del af alverdens søkort og navigation med basis få hundrede meter vest for det sagnomspundne fyrtårn Faro de Orchilla.

I midten af 1800-tallet havde englænderne som dominerende kolonimagt efterhånden overtaget verdensherredømmet, og hvad er mere vigtigt end 0-meridianen? Den blev ved et geodætisk og politisk kup i 1884 i Washington flyttet til Greenwich ved London.

I 2010 oplever vi nye toner. Araberne arbejder på højtryk for at droppe GMT og gøre AMT (Arabic-Mean-Time) til den nye standard. Og det er sandsynligt, at 0-meridianen igen skal flyttes inden for de næste 20-50 år. Denne gang til Mekka – til Abraj Al Bait Towers. Og det er der jo ikke noget underligt i. Verdensmagten bestemmer til enhver tid 0-meridianens beliggenhed.

ET TILBAGEBLIK

Det er historisk uvist, hvor meget inkafolket, mayafolket, mexicanerne, de kinesiske og mongolske stammer, babylonerne, ægypterne og flere andre vise folkeslag rundt om på kloden før dem reelt havde styr på vores jord og planetsystem. Vi er vidende om, at allerede 10.000 år før vor tidsregning havde f.eks. ægypterne fod på tidsregning og kalendere. Mexicanerne ligeså. Men der er ingen bevarrede globusser og tegnede kort fra den tid – og ingen åbenlyse historiske dokumenter, der sandsynliggør en 'rund' jord, en gradinddeling af kloden og et tidsregnskab.

3D lignende animation. El Hierro er en relativ ung vulkanø med kun ca. 2 mill. år på bagen. Tenerife og Gomera er langt ældre. Der er konstateret over 500 små kratere på øen, men det helt store vulkankraters centrum ligger 5-10 km ude i havet mod nord. I krateret i Fronterra-provinsen er øens landbrugsproduktion samlet og her er utrolig grønt. På syd- og vestsiden af øen er goldt og barskt. Der er ca. 30 km i luftlinie fra kysten i SV til NØ.

Håndtegnet kort over Kanarieøerne. Dansk Geografisk Tidsskrift 1911.

Europas vestligste fyrtårn, Faro de Orchilla - langt ude i Atlanten.

Derfor begynder vores nuværende geodætiske historieopfattelse ca. 800 år f.v.t. Her dukker de første håndgribelige og faktuelle historiske beviser så småt op.

Med ægte og velbegrundet misundelse kan man i europæisk perspektiv se tilbage på det græsk-hellenistiske samfund i tiden 800-100 f.v.t. og båndet mellem Alexandria og Athen. Ikke mindst i sammenligning med nutidens danske, hvor universiteter og innovation er lagt i en statslig spændetrøje helt ude af proportioner.

Historien er alenlang og problemfyldt. For hvad er tid, og hvad har det med vores runde klode at gøre? Eller rettere, hvorfor er tid og nuet en del af vores stedbestemmelse? For slet ikke at tale om folkeslagernes kalendere rundt om på kontinenterne.

Ingen nulevende filosof vil binde an med at svare på, hvad begrebet tid er. Skt. Augustin siger allerede 400 år f.v.t., at han udmærket ved, hvad tid er, så længe ingen spørger ham: "Men når de gør det, ved jeg det ikke".

Mere klart kan tidsbegrebet ikke udtrykkes. Tanker om tid kan gøre enhver

syg i hjernen. Og det blot fordi det i landmålerens eller navigatørens verden er bundet op på en længdegrad et eller andet sted på kloden. Tidsbegrebet er for os uløseligt knyttet til en lokalitet.

Men tid er mange ting. Navigatør Jørgen Marcussen har forsøgt at sætte skik på begreberne. *Tidsbestemmelse* som en astronomisk disciplin, *tidstagning* som en urmageropgave, *tidsudbredelse* som et kommunikationsanliggende, *tidspunkt* som er afledt af jordens position, *tidsforløb* som et antal sekunder mellem to tidspunkter, og *klokkeslæt* som den standardiserede måde at udtrykke tidspunkter på.

Breddegraderne er her helt uinteressante. De har intet med tid at gøre, og de er lette at udregne ud fra sol- og stjerneobservationer. Kun længdegraderne er i fokus. De er til gengæld vanvittigt svære at håndtere.

FERROS-MERIDIANEN

Da Alexandre Dumas i 1844 udgiver bogen om de tre musketerer, møder vi for første gang i litteraturen 'den røde Eminence', kardinal Richelieu. Hans evne til

at bevæge sig op gennem det politiske og royale hierarki var uovertruffen, og allerede i 1624 er han Kong Louis XIII's 'første' minister. Ordet premierminister var skabt. Men hvad har dette med længdegrader, landmåling og navigation at gøre?

Kardinal Richelieu var intelligent og magtbegærlig. Efter sigende havde han kongen i sin hule hånd. Kardinalen stod i sin embedsperiode midt i 30-årskrigen, som hærgede Europa, og var godt klar over, at én af de vigtigste ting for god embedsmandsførelse var korrekte og retvisende landkort og søkort.

Han fik i 1634 kongen overtalt til, at den fremtidige 0-meridian skulle placeres 20° vest for Paris (altså for enden af den kendte verden), og at alle kort fremover skulle bruge denne meridian som reference.

Denne længdegrad forløb gennem den spanske ø El Hierros vestside og var i et par århundreder førstemeridian på en lang række kortudgivelser. Det spanske ord Hierro er på latin 'ferrum' og på portugisisk, catalansk og italiensk 'ferro' – deraf navnet Ferros-meridianen.

Meridianen blev brugt som førsteme-

ridian på land- og søkort i store dele af Europa (også i Skandinavien) helt frem til år 1900.

Helt så simpelt og stringent var det dog ikke på alle datidens kort. Ifølge Jørgen Marcussen er der i tidsrummet 1500-1900 konstateret mindst 14 forskellige førstemeridianer beliggende i bl.a. Lisabon, Madrid, Paris, Pisa, Napoli, Sct. Petersborg, Krakow, Washington, Trinidad, Philadelphia. Også København havde sin egen 0-meridian på de første udgivelser af generalstabskortene.

Før 1500 var det endnu mere kaotisk. Antikkens kartografer brugte vidt forskellige udgangspunkter for længdegraderne. Eratosthenes (ca. 200 f.v.t.) benyttede Alexandria (29° 55' Øst), som førstemeridian, Hipparchos (ca. 150 f.v.t.) havde 0-meridianen gennem Rhodos (28° 00' Øst), arabiske kartografer anvendte i perioden 200-1.000 en førstemeridian gennem den mystiske by Arin, som nu er væk, men antages at have ligget 10° øst for Bagdad.

Herudover eksisterer der et hav af 0-

meridianer beliggende forskellige steder på De Kanariske Øer (heriblandt også en førstemeridian gennem Teide-vulkanen på Tenerife), på Vestafrikas kyst, på Azorerne i Atlanterhavet (ca. 25° vest) og på Cap Verde-øerne (ca. 23° vest).

TIDSPROBLEMET OG LÆNGDEGRADERNE

Den spanske konge Filip II udlover i 1567 en klækkelig dusør for en metode til at bestemme længdegraden med. Det samme gør hans efterfølger Filip III i 1598 og den hollandske regering i 1600.

Alle matematikere og kartografer er allerede i 1500-tallet klar over, at har man ikke styr på begrebet 'tid', vil man heller ikke kunne styre længdegraderne på kloden. Hollænderen Gemma Frisius gør i 1530 opmærksom på, hvorledes man vha. et nøjagtigt ur kan bestemme længdegraden. Uret er bare slet ikke opfundet endnu – og det er et stort problem. Det eneste, man har, er timeglasset.

Dengang for 500 år siden havde hver by sin egen tid. Dagens forløb og lys var tidens gang. Ure har nok eksisteret i tid-

ligere civilisationer, men nu var det forfra. Det var hollænderne, der blev toneangivende. Først omkring 1650 lykkes det urmageren Christian Hurygens at konstruere et pendulur, som er bedre end +/- 10 sekunder per døgn.

Både i Frankrig og andre steder i Europa var der på den tid enorm fokus på astronomi og længdebestemmelse. Kepler og Galilei havde netop konstrueret de første kikkerter i verden, og himmelrummet lå dermed åbent. I Paris opførtes i 1667 i Montparnasse-kvarteret lidt syd for Luxembourghaven et storslået observatorium, som tiltrak mange videnskabsfolk fra hele Europa, herunder også danske Ole Rømer. Englænderne holdt sig heller ikke tilbage og opførte i 1675 et ligeså spektakulært observatorium i Greenwich ved London – stedet, der 200 år senere blev hjemsted for vores nugældende 0-meridian.

Store katastrofer afstedkommer altid ny lovgivning. Det kender vi alt for godt fra det danske folketing. I 1707 forliser fire fregatter ved Englands sydkyst, an-

Sjældent møder man et så goldt og uvenligt landskab. Den knivskarpe lava river sålerne itu, og man skal have øjnene permanent rettet mod jorden for ikke pludselig at dumpe ned i en sprække eller et hul. Fredag den 7. september 1492 ville man her på havet have kunnet se tre karaveller ligge bi på grund af totalt vindstille. Columbus var på vej mod Indien – troede han. Først lørdag nat ved tretiden blæste det op, og karavellerne forsvandt i horisonten – væk fra 0-meridianen og det kendte Europa. Fem uger senere, den 12. oktober, ser Columbus endelig land. Det er uvist præcist hvor, men eksperterne mener der er tale om øen San Salvador i Bahama-øgruppen. Af logbogen fra karavellen Pinta fremgår det, at Admiralen (Columbus) "besluttede at regne et mindre Antal Mil end det, han i Virkeligheden tilbagelagde, for at hans Folk ikke skulle tabe Modet og blive bange, i fald Rejsen blev alt for lang". Colum-

bus førte tværs over Atlanten med andre ord et dobbeltregnskab over tilbagelagte spanske mil for at berolige mandskabet.

Det var en kilde til forundring, at Columbus ikke provianterede på El Hierro – den vestligste og "sidste" ø – før turen over Atlanten. Svaret findes senere i San Sebastian – hovedbyen på en anden af de kanariske øer Gomera øst for El Hierro. Hendes navn var Beatriz Bobadilla. Tidligere hofdame hos Spaniens dronning Isabella (som finansierede Columbus's rejser). Beatriz og Columbus havde mødt hinanden mange gange ved hoffet i Madrid, så medens søfolkene i begyndelsen af september 1492 før afrejsen knoklede for at laste karavellerne på havnen i San Sebastian, havde Columbus helt andre og vigtigere ting at tage sig til bag nedrullede gardiner. Elskerindens bolig i havnebyen er i dag et turistklenodie.

På Malpaso (1.501 m o.h.) har man i godt vejr et fantastisk udsyn over resterne af vulkankrateret. Normalt er den indhyllet i tunge skyer, men få gange om måneden skinner solen heroppe over skydækket. Skrænterne på kraterets nordside er bevokset med løvskov. Mod syd er det guld med enkelte spredte fyrretræer.

giveligt fordi navigatørerne ikke vidste, hvor man var. Over 2.000 søfolk led druknedøden. Tragedien var kulminationen på en række uheld inden for skibsfarten, og regeringen i England måtte træde i karakter. I 1714 vedtages 'længdegradsloven', hvori der bl.a. udloves en dusør på 20.000 £ til den, der kan angive en praktisk anvendelig metode til beregning af en længdegrad. Dusøren er med fremskrivning til nutidskroner mange millioner kroner.

Efter mange sværds slag fik den engelske tømrer John Harrison endelig beløbet overdraget i en alder af 80 år. Det var i 1773. Han havde nemlig i 1750'erne opfundet det præcise ur, kronometeret, forfinet det og testet det på en 81 dage lang sejls over Atlanten. Uret tabte kun fem sekunder på rejsen til Jamaica.

Men der var gået politik i sagen, og observatoriet i Greenwich fandt det særdeles ydmygende, at beløbet tilfaldt en ikke-akademiker og amatør. Det afgørende for søfarten var dog, at kronometeret var opfundet, det virkede, og at længdegraderne nu fremadrettet var under kontrol.

WASHINGTON 1884

Den spirende industrielle revolution i midten af 1800-tallet stillede krav om ensartet tid på hele kloden. Tiden som begreb var blevet et verdensanliggende. Fra specielt de britiske og amerikanske jernbaner, postvæsener rundt i Europa, købmænd og skibsspeditorer m.fl. indløb

der flere og flere meldinger om, at konceptet 'hver sin by, hver sin tid' var aldeles uholdbart.

På geografkonferencer i Antwerpen 1871, Paris 1875, Venedig 1881 og i Rom 1883 forsøgte verdens nationer at blive enige, men uden held.

Det var givetvis meget lig nutidens COP15 og 16 klimakonferencer med megen snak og ingen resultater. Først ved en konference i Washington den 13. okt. 1884 'For the purpose of fixing a Prime Meridian and a Universal Day' kunne man endelig efter 2.000 år blive enige om fastlæggelsen af et endegyldigt nulpunkt for tid og længdegrader.

Stedet blev som bekendt Greenwich ved London.

Frankrig stemte selvfølgelig imod, og beslutningen var et åbenlyst nederlag for observatoriet i Paris. Ferros-meridianen gennem El Hierro blev for altid tabt på gulvet.

GMT (Greenwich Mean Time) blev indført som standardtid overalt i verden. Hvad man måske ikke skal fortælle museumsgæsterne på observatoriet er, at den flotte, fysisk afmærkede 0-meridian i Greenwich i dag ligger over 100 m vest for den 'rigtige' 0-meridian. I 1884 anede videnskabsfolkene af gode grunde intet om vores nuværende WGS84, vores nye referenceellipsoide og kontinentalpladernes bevægelse. Men flot ser strengen ud, og entréprisen er trods alt rimelig.

ABRAJ AL BAIT TOWERS

I Mekka er man i øjeblikket i fuld gang med færdiggørelsen af verdens største ur. Det får en diameter på 46 m – mere end 6 gange større end uret på Big Ben i London – og kommer til at sidde i 400 m's højde på et enormt bygningsværk bestående af 7 tårne. Det højeste bliver 601 m højt. Det er så bare endnu en magt demonstration i historiens spænd. I 1884 spillede briterne med musklerne, og her i 2010 er det så araberne.

På en konference i Doha i 2008 fremlagde muslimske lærde beviser for, at Mekka er verdens centrum, og at den 'sande' meridian forløber her. Greenwich og GMT er bare noget den vestlige kultur har praktet verden på.

Vi vil i løbet af den næste generation måske opleve, at GMT udfases til fordel for AMT (Arabic Mean Time). Der er tre timers forskel. Det er én ting. Men hvad vil der ske med vores meridian? Det er åbenlyst, at 0-meridianen må følge med tiden, og derfor skal flyttes igen, som så mange gange før.

Men spørgsmålet for landmåleren er selvfølgelig, om det vil medføre nye ændrede UTM-zoner, en ny gradinddeling på børnenes globusser, og måske nye projektioner? UTM var et godt og nødvendigt bud, da det amerikanske forsvarsministerium i 1947 og i begyndelsen af den kolde krig hev den flamske kartograf Gerardus Mercator (1512-1594) op af skuffen og designede det UTM-system, vi kender. Man skulle have styr på, hvor missilerne skulle sendes hen i 1950'erne og 1960'erne. Men Mercators UTM holder selvfølgelig ikke evigt.

Vi må derfor overlade det til vore børn at erfare, om 0-meridianen ad åre flyttes til Mekka – til i dag 39° 49' 32" Øst, og hvilke konsekvenser det får for vores tidsregning, kalendere, navigation og landmåling. 0-meridianen har levet en omskiftelig tilværelse, besøgt mange hovedstæder og vigtige byer gennem de seneste par tusind år, så hvorfor ikke Mekka for en stund?

En særlig tak til navigatør Jørgen Marcussen, som åbnede et nyt univers: læs mere på <http://www.jmarcussen.dk/maritim/mart/nulmeridian.htm> ◀◀

60+0=18°09' vest

Udsagnet ovenfor er forhåbentlig indlysende for enhver landmåler. Hvor ellers skal en gammel redaktør og landinspektør fejre sin 60 års fødselsdag? Selvfølgelig på de stærkt uvenlige lava-klipper ved Faro de Orchilla. Engang 0-meridian, men i dag kun en streg på en $\varnothing$ 18°09' 12" vest for Greenwich ude i Atlanterhavet.

Det blev til 12 fremragende dage med hustruen ved verdens ende – del Fin del Mundo – på Ferros-meridianen.

Med sine 278 km² er El Hierro på størrelse med Møn eller Langeland og dermed den mindste af de syv kanariske øer. Indbyggertallet skønnes til 8.000-12.000. Hovedstaden Santa Maria de Valverde er beliggende på den nordøstlige del af øen, 500 m o.h., og har ca. 1.600 indbyggere og er dermed på størrelse med en stor gennemsnitslandsby i Danmark. Der findes tæt ved vandet en undseelig lufthavn med en landingsbane på vel ca. 1.000 m, hvor kun modige og erfarne piloter tør lande og en færgenhavn i La Estaca, hvor livsnerven til Tenerife holdes i live. Så er forbindelsen til verden vist velbeskrevet. Mobilnettet er dog helt intakt, og øen er oversået med sendemaster.

På El Hierro findes otte-ni landsbyer, som alle har mindst ét lille supermarked og to-tre barer og restauranter. Samt selvfølgelig også en kirke og en kirkegård. Og som noget godt nyt mindst otte velholdte fodgængerovergange i enhver lille by. Bænke til de ældre er der over alt, og de bliver brugt flittigt hele dagen. Det kanariske tempo er verdensberømt, for det fås ikke mere 'stille'. Dog er der i 2010 lidt oprør og indsigelser. Fra kl. 13-17 er det kanariske samfund aldeles dødt, og nu vil de spanske folkeskolelærere have siestaen afskaffet for børnene, fordi de ikke lærer nok med de mange timers pause midt på dagen!

URBEFOLKNINGEN

Der er ingen, der ved, hvorfra urbefolkningen på El Hierro stammer. Det er dog givet, at urbefolkningen på de øvrige kanariske øer kaldes guancher, som, man mener, er indvandret fra Nordafrika.

På El Hierro er det mere tåget. Her var det bimbache-folket, der frem til spanernes erobring i begyndelsen af 1400-tallet styrede øen. Man ved ikke, hvor de kom fra. Nogle historiske kilder hævder Marokko, andre siger, at de stammer fra nordiske vikinger. Bimbache-folket var høje, lyse og med blå øjne. I det arkæologisk interessante område El Julian på de stejle bjergsider på sydøen, hvor flere mumier er fundet, skal det nok lykkes dna-eksperterne en dag at få styr på den sande historie.

EU OG KANARIEØERNE

Danmark blev medlem af EF den 2. okt. 1972. Spanien først i 1986 – i øvrigt til kanariernes store fortrydelse. Øerne fik særstatus som 'periferet område' helt ind til 2001, og man kan stadig handle toldfrit på øerne, som endnu ikke er en del af EU's indre marked. Spanien består af 17 autonome regioner, og De Kanariske Øer er én af dem. Selvstyret er vidtrækkende og kan på flere punkter sammenlignes med det tidligere grønlandske hjemmestyre.

Kanarieøerne er opdelt i 2 provinser, som har i alt 14 deputerede i parlamentet i Madrid. Herudover vælges en række senatorer, tre fra Tenerife, tre fra

Gran Canaria og én fra hver af de øvrige mindre øer. Så sammenlagt er øerne temmelig godt repræsenteret i parlamentet i Madrid. De stemmer også sammen og har flere gange gjort livet surt for regeringen i Madrid. Dog kendes ikke deciderede oprørsbevægelser på øerne som f.eks. i Baskerlandet og i Catalonien.

Roligt har det dog ikke altid været. Ej heller i nyere tid. Generalkaptajn Francisco Franco blev i 1936 af regeringen deporteret til De Kanariske Øer i håb om, at han her kunne forholde sig i ro. Han blev den 17. juli 1936 overdraget den civile ledelse af øerne, og i dag kender vi alle udfaldet og den dramatiske historie, som medførte 40 års fascistisk diktatur i Spanien.

El Hierro er ubetinget den mest fattige og mindst udviklede af de syv kanariske øer. Først i midten af 1970'erne fik øen elektricitet og vand i husene. Der findes aldeles intet grundvand – men havvand kan afsaltes, og de få ugers regnskyl om året bidrager også til vandbeholdningen. Enkelte gange kammer naturen helt over. To landsbyer blev for fem-seks år siden voldsomt ødelagt af vandmasser, der i forlængelsen af massiv regn i en periode fossede ned af de 1,5 km høje bjergskrånninger.

BÅNDET OVER ATLANTEN

Sydamerika kaldes på De Kanariske Øer for den ottende kanariske ø. I bl.a. Venezuelas hovedstad Caracas lever ca. 300.000 mennesker af kanarisk af-

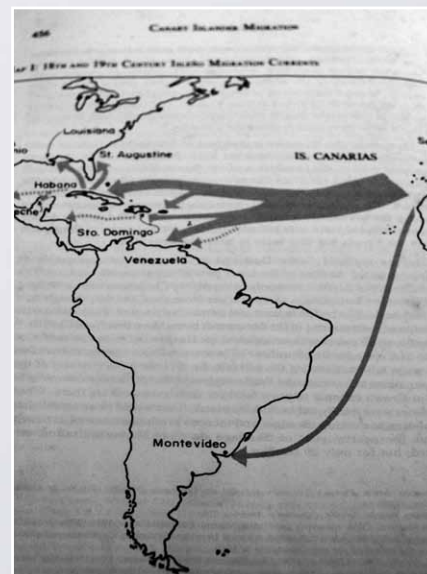
stamning – et resultat af en massiv udvandring fra øerne de seneste 100 år. Specielt i 1950'erne og 1960'erne blev flere landsbyer på El Hierro og andre kanariske øer helt tømt for folk. Der var på det tidspunkt et ekstremt behov for arbejdskraft i den syd- og mellemamerikanske olieindustri. Det var ikke menneske- eller slavehandel, men noget der lignede. På de ludfattige kanariske øer var det for to-tre generationer siden mere end let at rekruttere arbejdskraft. For der var ingenting her. Ingen strøm, intet vand og ingen øvrig infrastruktur.

Båndet er stadig intakt, og de gamle vender hjem fra Sydamerika i stort tal.

For at dø og blive begravet på El Hierro. Øen har derfor også tilnavnet 'Den levende kirkegård'. Og det er sandt nok. Omfanget af ældre over 70 og antallet af pensionistbænke i øens landsbyer taler sit helt eget sprog.

UDKANTSEUROPA

I 2009-2010 har der været mange diskussioner om Udkantsdanmark. Men man bliver helt svimmel, når man lægger de EU-beløb sammen, der gennem de sidste 10-15 år er doneret eller overflyttet til El Hierro. Vi taler om støttemillioner med flere nuller bag, og det er forhåbentlig enhver dansk skatteborger helt ukendt. Nu er det tilfældigvis

Den venlige hotelportier på Boomerang Hotel i Valverde hev denne historiebog ned fra hylden. Han havde også selv rødder i Venezuela. Her ses båndet over Atlanten, og de mange forskellige destinationer kanearierne udvandrede til.

sådan, at der skal skiltes med EU-midler i ethvert projekt, og derfor er øen også oversået med disse store plancher, der konkret fortæller, hvad pengene går til hvor, hvornår og hvorfor.

Men, men, men. Øen El Hierro er i store problemer, og det er vanskeligt at se lyset for enden af tunnelen. På øen findes ud over en række landbrug, grønsagsbrug og banan- og drueplantager, kun to-tre stenbrug, et raffinaderi, et skibsværft og to-tre mellemstore virksomheder. Herudover selvfølgelig en lang række småhandlende og barer og restauranter.

Tempoet og drivet på øen – eller rettere mangel på foretagsomhed – får én til at tænke på, om halvdelen af øens befolkning mon er på overførselsindkomster? Selvfølgelig er aldersfordelingen helt skæv, men det er svært at forestille sig, hvordan skal øen nogensinde klare sig uden de lukrative EU-midler og massive støtte fra centralregeringen i Madrid.

På den lille ø talte vi omkring 10-20 forskellige plancher med EU-projekter til udførelse i 2010. Mon Møn eller Lange-land eller andre danske øer af tilsvarende størrelse kan fremvise et tilsvarende antal i år? Der er vist noget Danmark har misforstået omkring lobby-arbejdet i Bruxelles ...

BELGISK DEROUTE

"Don't ever fall in love in anybody or anything on this island". Selvransagende ord fra én, som det gik galt for. Et flygtigt bekendtskab fra den lokale bar i El Pinar, og hans arbejdsplads på the shipyard i La Restinga på sydøen. Manden kom hertil fra Belgien for ti år siden med kone og børn og en stor lystyacht, som skulle sælges. Efter et års tid skred resten af familien, og et par år efter blev båden byttet væk for et hus og 0,5 ha jord oppe på bjergsiden. En fælde mange vesterlændinge let falder i midt i det evige forår.

Han fortalte indgående om de fire klanner, som styrer og bestemmer på El Hierro. Om at alle hele tiden ved, hvad du foretager dig. Om nødvendigheden af permanent at holde lav profil som fremmed på den lille ø.

"De ved også, at du og din kone har

været på bjerget (Malpaso) i dag – og hvornår," siger han med et tomt blik bag solbrillerne.

I El Pinar (400-600 indb.), hvor vi boede, mens vi var på øen, opholder der sig

vel ca. ti udenlandske familier permanent, hovedsagelig tyskere. Og de holder ekstrem lav profil. Men hvorfor de er her, ved ingen. Måske stilheden, den uforlignelige natur, det kanariske tempo, eller

Mit spanske er ikke godt nok til at dechiffrere, hvorvidt EU har betalt alle 27 mio. euro til nye kajanlæg i La Astaca (færgehavnen) eller bare en del (85 pct.) – men flot ser det ud. Og færgerne sejler til tiden.

Hustruen, den tyske konsuls søn, en minearbejder fra Venezuela og hans søn, der arbejder i Italien. Baren er åben hver dag kl. 8-13 og 17-23, og der er permanent gæster her. Alle taler om fodbold, og Valverde har et hold i noget der herhjemme svarer til 1. division. "Denmark" ved de ikke hvad og hvor er, men ordet "Laudrup" skaber straks intimitet. Absolut ingen på El Hierro taler engelsk, men så klarer man sig med tysk og finger-spansk. På mindre end én time lærer man i godt selskab de vigtigste fragmenter af det spanske sprog.

noget andet vi ikke må vide. Ubevidst drager man sammenligninger til 1960'ernes og 1970'ernes 'genfødselsture' til Katmandu i Nepal. Steder flipperne skulle til. Kom til. Og for manges vedkommende aldrig kom hjem fra.

Efter godt en uges tid på øen begyndte de lokale at hilse, når vi gik forbi eller passerede i den lejede Polo. Og vi erindrede belgierens evige slutbemærkning: "It's fucking time to go back ..."

Han havde fuldstændig ret – og det gjorde vi så. Fordi vi havde returbilletter i lommen og var bange for at blive suget ind i det lukkede øsamfund. Færgen kom kl. 15.30, og efter et par timers narkopolitrazzia gled vi væk fra øen.

Belgieren derimod, han er for evigt strandet og kommer formentlig aldrig væk fra El Hierro. Fra Del fin del Mundo. <>

Dagen i dag er helt som i går. Det kanariske tempo er unikt.

Har du lyst til nye udfordringer ? Så har vi et godt tilbud til dig !

Geopartner
Landinspektørgården a/s

Vi går efter at finde et af Danmarks største talenter indenfor branchen!!

- ✓ Du skal allerhelst have din beskikkelse i hus
- ✓ Du skal have mod på at få mere ansvar end det du sidder med idag.
- ✓ Vi forventer at du kan arbejde selvstændigt og i teams
- ✓ Du har "næse" for godt købmandskab til fordel for os og vores kunder.

Til gengæld tilbyder vi dig

- ✓ At blive en del af en virksomhed som er kendetegnet ved fornelse, faglighed, respekt og resultater.
- ✓ At blive positivt udfordret såvel personligt som fagligt.
- ✓ At arbejde efter princippet "frihed under ansvar".

Ansøgning suppleret med CV og øvrige relevante oplysninger bedes sendt på mail til afv@geopartner.dk. Spørgsmål til stillingen kan rettes til kontorchef Arne Frost Vedsted på mail eller telefon 6162 8371

Geopartner Landinspektørgården a/s blev dannet i 2000 ved en fusion af 5 landinspektørforretninger i Midt- og Vestjylland. . Geopartner har oplevet de seneste års konjunktur udsving på godt og ondt, men har evnet at bevare en sund økonomi og har fremgang. P.t. er der ansat ca. 47 medarbejdere, som hjælper kunder lige fra den lille private til de store professionelle aktører.

Geopartner har på nuværende tidspunkt kontorer i Silkeborg, Viborg, Ringkøbing, Lemvig, Herning, Skive og Århus. Kontorerne er geografisk inddelt i 3 områder, med kontorcheferne Ole Nørgård i "Øst", Arne Vedsted i "Vest" og Flemming Nielsen i "Midt".

Landsretten vildført i sag om vejret

Vejret, vej på matrikelkort, tinglyst vs. ikke tinglyst, frihedshævd, vej i marken, eneste vejadgang, væsentligste vejadgang, ond tro – begreberne er mange, og selv landsretten kan have vanskeligt ved at håndtere dem. Det viser denne sag.

I forbindelse med udstykningen af en sommerhusgrund blev der optaget en 2,51 m bred vej på matrikelkortet over naboejendommen som adgangsvej for parcellen (udstykket som matr.nr. 67ex, se kort).

Denne vej var imidlertid ikke blev benyttet som egentlig adgangsvej, men alene til sporadisk færdsel. I hegnet mellem de to ejendomme, var der ifølge oplysningerne i sagen en låge i hegnet, da naboen (sagsøgte) købte ejendommen i 1978. Sagen opstod, fordi naboen opsatte et hegn i skellet. Færdselsretten var – som normalt for udstykningsveje – ikke tinglyst. Adgangsvejen til matr.nr. 67ex foregår over en syd for beliggende ejendom i henhold til tinglyst aftale.

Over for byretten påstod ejeren af matr.nr. 67ex (sagsøger), at han havde vundet hævde på vejretten over naboejendommen, men byretten fandt, at der ikke var rådet i tilstrækkeligt omfang til hævds erhvervelse.

SAGSØGER ÆNDRER PÅSTAND

Over for landsretten droppede sagsøger sin påstand om hævde og gjorde i stedet gældende, at vejretten består i medførf af vejrettighedslovens § 1 og dermed var beskyttet uden tinglysning. Han henviste til, at vejen var fremkommet i forbindelse med udstykningen i 1932 og redegjorde for, at vejen var blevet benyttet sporadisk.

Sagsøgte oplyste, at han ved købet havde fået udleveret matrikelkortet med

en stiplede linje på, og at der var et led i hegnet, men at der ikke var noget hjulspor eller andet, der indikerede en indkørsel. Han påstod, at han havde vundet frihedshævd. Der blev ført en del vidner, som dog ikke kunne tegne et klart billede af, om og i hvilket omfang vejen var blevet benyttet.

Landsretten anførte, at vejen, siden sagsøgers ejendom fik anden adgangsvej mod syd, ikke mere var den eneste eller væsentligste adgangsvej. Landsretten mente også, at der ikke var aftalt en vejret mellem parterne.

Videre udtalte landsretten, at formålet med vejrettighedsloven var at sikre ejendommen adgang til offentlig vej, men at forudsætningen for beskyttelsen er, at der

”Indrømmet: Vejrettighedsloven kan være vanskelig at håndtere. Men her kløjes landsretten altså i det!”

Lars Ramhøj

faktisk findes en vej, og at denne vej er den eneste eller væsentligste adgang til ejendommen. Landsretten anførte også, at der på ejendommen syd for er tinglyst vejret til sagsøgers ejendom, og at udstykningsvejen mere har karakter af en sti end en ’vej’, hvorfor angivelsen på matrikelkortet ikke stemmer med forholdene i marken.

På den baggrund fandt landsretten, at sagsøger havde mistet retten til færdsel. Landsretten pointerede, at der herefter ikke var anledning til at tage stilling til frihedshævd.

RETSANVENDELSEN KIKSER

Indrømmet: Vejrettighedsloven kan være vanskelig at håndtere. Men her kløjes landsretten altså i det! Lad os se på landsrettens begrundelser.

1. Vejretten var ikke aftalt mellem parterne. Nej nok, men det afgørende er, at aftalen eksisterer, den var nemlig aftalt mellem de tidligere parter ved udstykningen i 1932. Der foreligger dermed en vejret – om end den er utinglyst. Spørgsmålet er derfor, hvorvidt denne vejret er fortrængt af erhververen i forbindelse med dennes køb, eller som følge af hævde?

2. Selv om landsretten mener, at vejretten ikke er aftalt, lægger retten alligevel implicit til grund, at der eksisterer

en vejret. Landsretten kaster sig herefter – formentlig som følge af parternes påstande – hovedkulds ud i en bedømmelse af, om betingelserne for at opnå beskyttelsen i loven er opfyldt. Vejrettighedsloven beskytter på visse betingelser (utinglyste) vejrettigheder til udstykningsveje, som ellers ville kunne fortrænges af godtroende erhververe. Landsretten bedømmer herefter om betingelserne er opfyldt (eneste eller væsentligste adgangsvej, som er på matrikelkortet, der i det store hele stemmer med forholdene i marken).

Landsretten vurderer for det første, at vejen på kortet ikke stemmer med forholdene i marken. Hvilket må undre, thi vejen ligger jo, hvor den altid har ligget – omend den fremtræder som en sti. At ejendommen har en anden adgangsvej er jo i den forbindelse ganske ligegyldigt.

For det andet vurderede landsretten, at vejen ikke er den eneste eller væsentligste adgangsvej. Det kan ikke anfægtes. Problemet er bare, at det for så vidt er helt ligegyldigt, fordi det jo ganske klart af sagsøgte egen forklaring fremgår, at han havde kendskab til vejen på matrikelkortet og til lågen, da han købte ejendommen. Det medfører, at han er i ond tro, og derfor skal respektere den utinglyste vejret.

Vejrettighedslovens beskyttelse – og

derfor om vejen er den eneste eller væsentligste adgangsvej – har for så vidt kun betydning i de tilfælde, hvor erhververen er i god tro. Problemet er desværre, at sagsøgte ikke var i god tro. Hvilket klart fremgår af de oplysninger, der fremkom under retssagen. Vejrettighedsloven er derfor helt irrelevant i denne sag!

OND TRO ER DET AFGØRENDE

Landsretten træffer afgørelse på grundlag af parternes påstande og anbringender. Sagsøgers advokat burde have fokuseret på sagsøgte ondtro frem for på vejrettighedsloven. Noget kunne tyde på, at landsretten ikke har observeret, at vejrettighedsloven er uden betydning, idet man nemlig i så fald måtte forvente, at landsretten enten havde lagt det til grund, eller havde markeret et forbehold for domsresultatet gennem formuleringen ’således som sagen er forelagt’.

Der er efter min mening ikke tvivl om, at vejretten består som følge af naboens ondtro, og fordi der ikke i hævdstid er rådet i strid med vejretten. Man bør derfor sætte en parentes omkring denne dom (UfR 2010.2056VLD). ◀◀

STØTTEUDELING

20.000 kr. til studietur til London

Ved fristens udløb havde vi fået to ansøgninger. Fondsbestyrelsen har derfor besluttet at give 20.000 kr. til 8. semesterstuderendes ekskursion næste år til London. Der er en hel del planlægningsmæssigt interessant at se i London, når de bl.a. er i gang med forberedelserne til OL i 2012. Derudover er der givet 10.000 kr. til FoFoDaLa, Ballerup, som en hjælp til at skabe sig nogle gode rammer for studenterforeningslivet.

MEDLEMSKOMMUNIKATION

Giv os venligst din mailadresse

Vi har stadig en del huller i mailinglisterne i medlemsregisteret. Så hvis du er 'ALF'er' og ikke har deltaget i undersøgelsen til ALF's lønstatistik, kan det være fordi, du ikke har givet os din private mailadresse. Derfor giv os venligst din private e-mail. Gå ind på www.ddl.org, og log in til højre på din personlige side og udfyld dine kontaktinformationer. Selv om du ikke er 'ALF'er', er det stadig en god idé at give os dine mailadresser, da al information fra os til Jer efterhånden sker elektronisk. Det er i øvrigt af mindre betydning, om du skriver samme e-mail i felterne til din private og din arbejdsmæssige e-mail. Bare vi kan komme i kontakt med dig.

FORMANDSSKIFTE

Arve Leiknes i spidsen for jordskifte kandidater

Efter 14 år som formand for de norske landinspektører i Norges Jordskifte kandidatforening (NJKF) genopstillede Leiv Bjarte Mjøs ikke til posten, da NJKF afholdt sit årsmøde i oktober. Leiv Bjarte Mjøs har i stedet valgt at søge internationale udfordringer i The Council of European Geodetic Surveyors, CLGE, hvor han i september blev valgt til en af tre vicepræsidentposter. Ny formand for de ca. 1.100 medlemmer i NJKF er den hidtidige fagchef og sekretariatsleder i foreningen, Arve Leiknes. I det daglige er Arve Leiknes højskolelektor ved Institutt for Bygg- og Jordskifte fag på Høgskolen i Bergen, hvor han bl.a. uddanner kommende landinspektører. Arve Leiknes har været med i bestyrelsen for NJKF siden 2006 og er foreløbig valgt for to år. *bjb*

ARBEJDSMARKED

Færre arbejdsløse landinspektører

Arbejdsløshedstallene for september viser, at 19 personer var ledige ud af 831 tilmeldte medlemmer af DdL. Omregnet til fuldtidsledige svarer det til 12 personer og en arbejdsløshedsprocent på 1,44. Det er et fald på fire personer siden august. Tallene for september er de senest tilgængelige på AAK's hjemmeside.

KOMMUNIKATION

Landinspektørnævnet har fået hjemmeside

Landinspektørnævnet har fået sin egen hjemmeside. Det er en forholdsvis enkel hjemmeside, hvor man bl.a. kan læse om: Information om Landinspektørnævnet, bl.a. om dets sammensætning og beføjelser, klagevejledning, herunder hvilke informationer en klage skal indeholde, nævnets kendelser i anonymiseret form, statistik for klager indkommet til nævnet og henvisning til andre muligheder for at klage over praktiserende landinspektører. I en kort overgangsperiode har nævnets kendelser været på foreningens hjemmeside, men den service ophører nu. Vi overvejer i stedet, om vi kan bringe Responsumudvalgets kendelser, også i anonymiseret form. Se www.landinspektornævnet.dk/

HÆDERSBEVISNINGER

Landinspektørprofiler tildelt Ridderkorset

To af de seneste 10-15 års mest markante landinspektørprofiler er blevet tildelt ridderkorset af Dannebrogordenen for deres indsats for landinspektørfaget. Både professor Stig Enemark, 67 år, Aalborg Universitet, og DdL-formand Henning Elmstrøm, 64 år, har i en årrække markeret sig på landinspektørpolitiske poster på såvel nationalt som internationalt niveau, og det er for det arbejde, de nu er blevet hædret af Kongehuset. Stig Enemark har været aktiv i DdL siden 1984, hvor han blev formand for Fagligt udvalg (1984-1994). Fra 1994-2003 var han DdL's næstformand, hvorefter han i de følgende tre år sad som foreningens formand. I 2006 blev Stig Enemark efter to år som vicepræsident den første demokratisk valgte præsident for FIG, Fédération Internationale des Géomètres. Stig Enemark blev uddannet landinspektør i 1966, og efter en række ansættelser som landinspektørassistent i private firmaer har han si-

den 1982 undervist på AAU. Her var han fra 1991-2005 studieleder for landinspektøruddannelsen. Stig Enemark har gennem årene udført konsulentarbejde for bl.a. EU og Verdensbanken indenfor ejendomsregistrering og arealforvaltning i flere europæiske og afrikanske lande, og han har en omfattende forskningsproduktion bag sig med mere end 300 artikler og en række bøger – senest bogen 'Land Administration for Sustainable Development', der er blevet til i samarbejde med tre kolleger fra Melbourne University. I 2003 blev Stig Enemark udnævnt til professor ved AAU med speciale i Problembaseret læring og Land Management, og han er æresmedlem af FIG og DdL. Henning Elmstrøm har været formand for DdL siden 2006. Inden da var han fra 1997-2006 formand for Praktiserende Landinspektørers Forening (PLF). I europæisk sammenhæng har Henning Elmstrøm også været helt i front først som vicepræsident og fra 2005-2010 som præsident for Council of Geodetic Surveyors (CLGE). Derudover har han gennem årene været taget en lang række tillidsposter inden for landinspektørverdenen i såvel national, nordisk og international sammenhæng. Henning Elmstrøm blev uddannet landinspektør i 1973, og efter nogle år som fuldmægtig i forbindelse med etableringen af Aalborg Universitets Center arbejdede han fra 1978-1987 som landinspektørassistent i Bøgeholt-Laursens afdeling i Mariager. Siden 1987 har Henning Elmstrøm haft egen praksis i Mariager og er i dag medejer af landinspektørfirmaet LG98.

Henning Elmstrøm blev i maj 2010 tildelt den britiske æresbevisning Fellow of RICS, og i oktober blev han udnævnt til æresmedlem af DdL's tyske søsterorganisation, Deutscher Verein für Vermessungswesen (DVW). Henning Elmstrøm er desuden blevet tildelt den belgiske pris 'Borne de Crystal' for en særlig indsats for landinspektører. jbj

NETWORKING

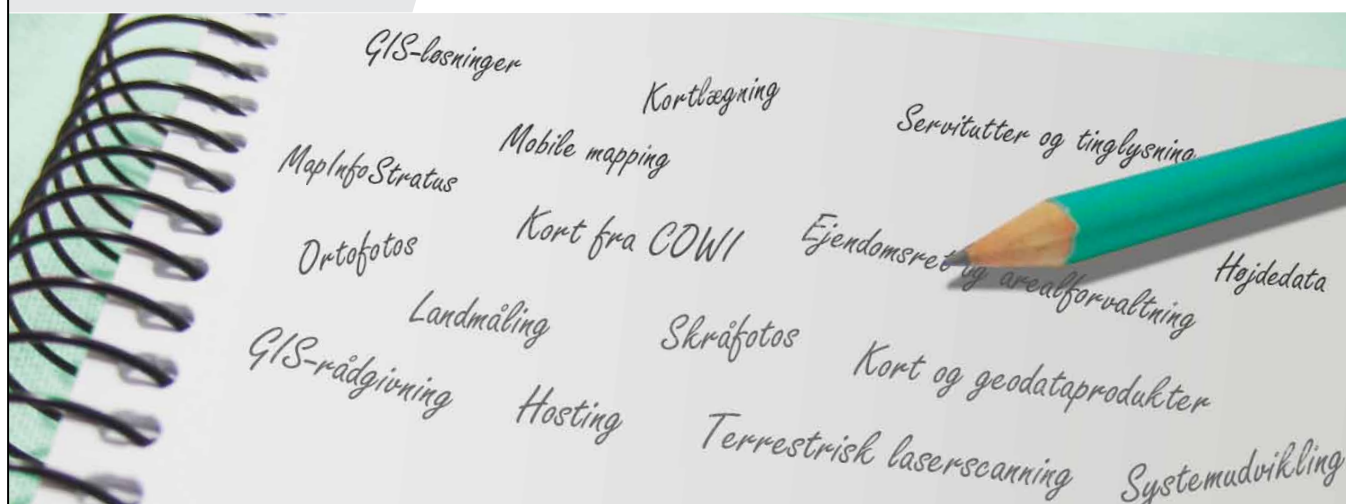
DdL – nu på Facebook

Vi har oprettet grupper på Facebook. Vi prøver. Så kort, klart og ydmygt kan det vel siges. Vi prøver at se, hvor langt vi kan komme, og hvor aktive vi er i foreningen. I første omgang har vi etableret DdL – VejForum og DdL – ByggeForum. Og medlemmernes aktiviteter er afgørende. Vi ved, at me-

get alligevel står og falder med en indpisker, så vi arbejder stadig med at få etableret de faglige fora i foreningen og udpege ansvarlige ankerpersoner. Ét af problemerne med Facebook er, at det forudsætter, at man har en profil, og vi skal sikkert have både fora på foreningens hjemmeside og måske på Facebook.

Mangler du overblik?

Listen med COWIs ydelser er lang og har du svært ved at overskue dine muligheder, så fortvivl ikke. COWI er den foretrukne rådgiver inden for kort og geodata, GIS, landmåling og arealforvaltning og vi glæder os til at være med hele vejen igennem 2011.

Vi ønsker hermed glædelig jul og godt nytår til alle kunder og samarbejdspartnere.

Kongens Lyngby
Parallelvej 2
2800 Kongens Lyngby
Tlf. 45 97 22 11

Odense
Vestre Stationsvej 7
5000 Odense C
Tlf. 63 11 49 00

Vejle
Havneparken 1
7100 Vejle
Tlf. 76 42 64 00

Silkeborg
Papirfabrikken 28
8600 Silkeborg
Tlf. 87 22 66 00

Århus
Jens Chr. Skous Vej 9
8000 Århus
Tlf. 87 39 66 00

Aalborg
Thulebakken 34
9000 Aalborg
Tlf. 99 36 77 00

COWI
www.cowi.dk

FREDAGSFORELÆSNINGER

Landinspektøruddannelsen ved Aalborg Universitet og Foreningen for danske Landinspektørstuderende, FoFoDaLa, afholder i studieåret 2010-2011 nedenstående fredagsforelæsninger. Konceptet er det samme ved alle arrangementer. Forelæsningserne kan følges i to lokaler i henholdsvis Aalborg og Ballerup. Det foregår på AAU Campus Aalborg (Fib 11, rum 115) og på AAU Campus Ballerup (Lautrupvang 2b, rum 228). Forelæsningerne begynder kl. 13.00 og varer en time, hvorefter der er fredagsbar begge steder arrangeret af FoFoDaLa.

Fredag 11. feb. 2011:

Stig Enemark, landinspektør og professor, forelæser om 'Landinspektørernes rolle i den globale dagsorden – erfaringer fra fire år som præsident for landinspektørernes verdensorganisation, FIG'.

Fredag 8. april 2011:

Niels Østergaard, landinspektør og tidligere landsplanchef i Miljøministeriet, nu adjungeret professor ved AAU, forelæser om 'De store sager – et personligt tilbageblik og causeri om, hvordan man laver resultater i planlægning og politik. En topembedsmænds erfaringer.'

NYT FRA MILJØMINISTERIET

Beskikkelser

Miljøministeriet har den 17. september 2010 meddelt beskikkelse til følgende landinspektører:
Henrik Rønnest, Haderslev

FØDSELSDAGE

85 år

Mogens Balslev, Værløse, 11. januar

80 år

Poul Nebbe, Fårevejle St., 22. januar

Preben Pedersen, Skanderborg, 7. februar

70 år

Erik Bang Dahl, Borup, 8. januar

Karen Wethje Clemmensen, Frederikssund, 22. januar

Hans Ole Iversen, Randers, 23. januar

60 år

Stig Bervig, Viby J., 24. januar

Mogens Bjørnlund, Viborg, 26. januar

Kirsten Nielsen Kjær, Grenå, 10. februar

Peder Boesen, Christiansfeld, 11. februar

50 år

Per Øbro, Vejle, 25. januar

40 år

Michael Larsen, Hinnerup, 9. januar

NYT JOB

Carsten Bundgaard er per 1. august 2010 ansat i Hjørring Kommune

Inger Hargaard er per 15. september 2010 ansat hos Landinspektørerne 2002 A/S

Anne Kjølhede Revald er per 1. oktober 2010 ansat i Region Syddanmark

Søren Asbjørn Madsen er per 8. november ansat hos CK – Landinspektørerne. Carstensen, Kanstrup & Partnere A/S

Jeppe Eskild Damgaard Nielsen er per 1. januar 2011 ansat i Esbjerg Kommune

HÆDER

Byplanprisen 2010 til Dragør Kommune

Dragør Kommune er blevet belønnet med Byplanpris 2010 for kommunens grøn-blå klima- og planstrategi, hvor grønne og blå rekreative områder og diger i forskellige niveauer udnytter regnvand og

midlertidige oversvømmelser i naturen som positiv ressource. Byplanprisen er stiftet af Dansk Byplanlaboratorium og Akademisk Arkitektforening, og den uddeles hvert år til en kommune, en region eller en organisation, som har gjort en særlig indsats for at fremme gode og smukke bymiljøer og landskaber. Juryen, som bestod af medlemmer fra Dansk Byplanlaboratorium, Akademisk Arkitektforening og Foreningen af Byplanlæggere, begrundede tildelingen af prisen med, at Dragør Kommune havde udviklet et digekoncept, der dels fungerer som et beskyttende element af byområderne, og dels optræder som integrerede elementer i et landskab i konstant udvikling. I begrundelsen fremhævede juryen desuden kommunens idé om at udvikle et landskab langs byranden, som er i stand til at håndtere de større regnmængder, og som samtidig åbner muligheder for at skabe nye rekreative områder. Hovedgrebet i den lavtliggende kommunes grøn-blå plan er at sammenbinde Dragørs attraktive landskaber i et net af rekreative og økologiske grønne og blå kiler. De midlertidige oversvømmelser i kystlandskabet ved Dragør ses med planen som en attraktion og en ressource. I stedet for at bygge diger alle vegne arbejdes der med et digekoncept, som mange steder giver plads til et kystforland med øget biodiversitet. Der var tre nominerede til Byplanprisen 2010. Udover vinderen var Vejle Kommune indstillet for arkitekturpolitik i praksis og København og Frederiksberg Kommuner for 'Nørrebro-ruten'. Med prisen følger et diplom og en messingflise med indgravering. jbj

Sekretariatschefen skriver:

Grænsedragning

”Sorjonen spurgte om passageren var landmåler af profession? Det indrømmede Taavetti Rytönen. Han huskede, at han sommeren 1945 havde været med en gruppe med landmålere for at afsætte den nye rigsgrænse i Karelen, fra Värtisilä helt op til ødemarken nord for Ilomants. Der var hugget nye grænseveje i den dystre skov. Et arbejde, der var udført i samarbejde med russerne. Det havde indimellem været noget nervepirrende, da naboerne havde haft deres egen opfattelse af, hvor grænsen skulle gå. Skovhuggerne var kommet efter landmålerne. Også det arbejde skulle deles ligeligt mellem de to parter, men russerne kunne ikke fælde skov. Finnerne måtte udføre jobbet. Hvis det havde været overladt til russerne, ville grænsen ikke have været afsat de første ti år. Men af og til havde de festet sammen med de russiske landmålere. Russerne have været forfærdelige til at drikke. De havde sat enorme mængder vodka til livs, og dengang var Rytönen stadig en ung mand. Han havde ikke meget forstand på hverken vodka eller russere.

– Vodka har jeg lært at tåle, men ikke russere, sagde han.”¹

I efterårsferien tog Ulla og jeg niecen med til Sønderjylland. Det ville ikke skade, at hun fik set noget andet og mere spektakulært landskab end Rødovre og København. Ikke fordi, der er noget galt med Rødovre og København. Jeg er selv vokset op i Brøndbyvester og København, så der er ikke noget dér.

Men Sønderjylland og marsken er noget andet. Historiens vingesus mærkes de steder, og med ebbe og flod får man et blik for naturens løbende ændring. Rudbøl har sin egen grænsegade med de nedlagte grænsesten. Dem og 5.000 bramgæs skulle niecen altså se.

”Hvordan finder man ud af, hvor grænsen skal gå?,” spurgte hun en morgen på vandrehjemmet. Gefundenes Fressen for en landinspektør – for nu at blive i nabosproget. Videbegærlig ungdom er sagen, og måske kunne jeg gøre hende interesseret i faget? Den bedste måde at rekruttere til studiet er jo personlige kontakter og familie.

”Det ved jeg jo noget om,” sagde jeg og begyndte fluks at forklare om landmåling, satellitter, GPS og hvor spændende dét HELE er.

”Nej,” sagde hun med eftertryk. ”Det var ikke dét, jeg tænkte

på. Men hvordan man finder ud af, hvor grænsen skal være mellem to lande?”

Ja, så blev det en noget anderledes historie. Om hvordan landene langsomt forandres i malende historiske forløb. Om hvordan vi kriges og flytter os. Om magtbegær og folkenes modstand. Om hvordan intet er fast, men konstant ændres. Om hvor vigtigt det er at være på god fod med naboer, men også at vi alle har grænser og værdier, som vi synes er vigtige og umistelige. Hvor vigtigt det er at kunne følge budskabet om næstekærlighed, men også at kunne sige fra og kæmpe for, hvad man har kært.

Om Sønderjylland. Tabet af dansk land efter ’Slagtebænk, Dybbøl’ og ’Dommedag, Als’ (læs de bøger), men også om genforeningen og historien om den hvide hest.

Jeg tror, at det har været mere end vanskeligt at afsætte den nye landegrænse efter 1864. I hvert fald fra dansk side. Ligesom det har været dybt traumatiske at afsætte den nye finsk-russiske grænse efter Finlands tab af Karelen i 1945. Dét præger stadig den finske folkesjæl. Dybt. Men arbejdet bliver gjort. Ordentligt.

Vi er jo professionelle. Både i Finland og hér.

Og med dét ønskes I alle en rigtig god jul og et godt nytår. Måske ses vi på fagligt møde i februar?

Kim Ingemann C

1) Arto Paasilinna: ’Elämä lyhyt Rytönen pitkä’, 2009. Fra den norske udgave ’Den senile landmåleren’, 2010.

OPDAG HVORDAN DU
KAN NÅ MERE

Sag: 0600042..21

DANMARK

PP

Magasinpost UMM
ID nr. 46308

DE NYE STJERNER FRA TRIMBLE

Trimble R4
Ukompliseret

Trimble R5
Fleksibel

Trimble R6
Gennemprøvet

Trimble R7
Omfattende

Trimble R8
Førsteklasses

GNSS-LØSNINGER FRA TRIMBLE

Har du ikke allerede prøvet kombineret GPS og GLONASS med korrektioner fra GPSnet.dk bør du prøve det nu !

Men pas på - det er stærkt vanedannende !

GEOTEAM A/S • Energivej 34, 2750 Ballerup

• www.geoteam.dk • Telefon: 7733 2233

• e-mail: lm@geoteam.dk

